



Creative Audiovisual Lab
for the promotion of
critical thinking and
media literacy

WP2 ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2.1 ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

EGInA
26-04-2022



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
PROJECT NUMBER: 621357-EPP-1-2020-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN
PROJECT TITLE: Creative Audiovisual Lab for the promotion of critical thinking and media literacy

Πίνακας περιεχομένων

Ο στόχος του Οδηγού.....	Error! Bookmark not defined.
Σχετικά με το έργο CrAL	3
Μεθοδολογία Οπτικοακουστικής Δημιουργικής Γραφής και Ανάγνωσης	5
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	5
Εκμάθηση βάσει Έργου (PBL)	5
Συνεργατική Μάθηση	Error! Bookmark not defined.
Συμμετοχική Διδασκαλία και Μάθηση (PTL).....	7
Στρατηγικές οπτικής σκέψης (VTS).....	7
Gamification: Μηχανισμοί παιχνιδιού για ενεργό εμπλοκή στη μάθηση	7
Μάθηση βάσει ικανοτήτων (CBL)	8
Εκπαίδευση με βάση πρότυπους ρόλους (Role Model Education)	8
Παιδαγωγικό πλαίσιο.....	8
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.....	9
Εισαγωγή.....	9
Ένα μανιφέστο: η ιδέα της εκπαίδευσης για την οπτική σκέψη thinking	10
Σύνθετος οπτικοακουστικός γραμματισμός: σύγκριση μεταξύ γλώσσας/λέξεων(langue/parole) στην οπτικοακουστική παιδεία, η συγχρονική προοπτική.....	11
Πώς ο σχηματισμός της έκφρασης μπορεί να είναι δυναμικός, ψυχαγωγικός ή δημιουργικός	12
Γενική μεθοδολογική διδακτική προσέγγιση	Error! Bookmark not defined.
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	Error! Bookmark not defined.
Εμπειρίες μεταξύ 1988 και 1995.....	14
Το Εργαστήριο Εικόνας και Δημιουργικής Γραφής στο Πανεπιστήμιο La Sapienza University από το 1996 έως το 1999	15
Η ερευνητική μέθοδος της διαδικασίας γραφής	16
Η ανάπτυξη μιας νέας σχέσης μεταξύ εικόνας και γραφής	18
Καλλιτεχνικές και πολιτιστικές αναφορές που σχετίζονται με τη δημιουργική διαδικασία	19
Γραφή και αναπαραγωγικότητα του πραγματικού	Error! Bookmark not defined.
Το έργο τέχνης στην εποχή της τεχνικής αναπαραγωγικότητάς του από τον W. Benjamin: η αύρα και η κατάσταση της χρονικής κίνησης της αναπαραστατικής εικόνας	25
Επισκόπηση δομής εκπαιδευτικού μαθήματος.....	Error! Bookmark not defined.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	27
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ (E-LEARNING COURSE)	28
Επισκόπηση δομής ενότητων	29
Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ	29
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Τι είναι εικόνα	29
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Οπτική σύνταξη και ψυχαγωγική κίνηση.....	30

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (PROJECT)33

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Οπτική δραματολογία33

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Από άτομο στον ήρωα/ στην ηρωίδα της ιστορίας **Error! Bookmark not defined.**

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Από την εικόνα στη γραφή, από τη γραφή στις εικόνες37

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: Μυθοπλασία vs Ντοκιμαντέρ **Error! Bookmark not defined.**

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗError! Bookmark not defined.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7: Το σκηνικό και τα γυρίσματα..... **Error! Bookmark not defined.**

ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Επεξεργασία βίντεο **Error! Bookmark not defined.**

ΕΝΟΤΗΤΑ 9: Σύνταξη ήχου-εικόνας **Error! Bookmark not defined.**

Η σχέση με το όραμα κάποιουError! Bookmark not defined.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10: Προβολές σε εξέλιξη **Error! Bookmark not defined.**

Η Εκπαίδευση των εκπαιδευτών..... Error! Bookmark not defined.

Δια ζώσης (Face to face) τοπικά εργαστήρια 47

Περιγραφή μαθησιακών αποτελεσμάτων..... Error! Bookmark not defined.

Ο στόχος του Οδηγού

Ο Διδακτικός Οδηγός του εκπαιδευτικού προγράμματος αποτελεί ένα θεμελιώδες εργαλείο για την αναβάθμιση και την προσαρμογή της μεθοδολογίας «Οπτικοακουστική Δημιουργική Γραφή και Ανάγνωση» για όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο έργο CrAL και απευθύνεται στους εταίρους που θα λάβουν μέρος στην πιλοτική εφαρμογή, σε κάθε εμπλεκόμενη χώρα καθώς και σε κάθε άλλο οργανισμό που ενδεχομένως ενδιαφέρεται να δοκιμάσει τη μεθοδολογία στο δικό του πλαίσιο.

Θα αναπτυχθεί στα Αγγλικά και θα προσαρμοστεί στις τέσσερις (4) άλλες γλώσσες του έργου.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο μικτό χαρακτήρα της δομής του μαθήματος, όπου αναλύεται το μοντέλο εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Επιπλέον, περιγράφεται αναλυτικά η μεθοδολογία «Οπτικοακουστική Δημιουργική Γραφή και Ανάγνωση».

Τα μαθησιακά αποτελέσματα συνίστανται στα δομικά στοιχεία και τον κρίσιμο παράγοντα της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων σπουδών. Ο/Η αναγνώστης/τρια μπορεί να βρει στο Παράρτημα ένα σύνολο προτύπων που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του έργου CrAL που θα χρησιμοποιηθούν προκειμένου να διασφαλιστεί η μέγιστη ομοιομορφία του στυλ και της ποιότητας του περιεχομένου που θα παράγεται και θα αναρτάται στην πλατφόρμα του έργου.

About the CrAL project

Το έργο **Οπτικοακουστικό Δημιουργικό Εργαστήριο για την προώθηση της κριτικής σκέψης και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας-CrAL**, θα επιδιώξει τον γενικό στόχο της διάδοσης και αναβάθμισης μιας καλής πρακτικής, που έχει ήδη πειραματιστεί σε τοπικό επίπεδο, με στόχο την προώθηση της κριτικής σκέψης, της ενεργού συμμετοχής του πολίτη και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών/τριών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με την αξιοποίηση της δημιουργικής σκέψης και της οπτικοακουστικής γλώσσας. Το έργο θα ενισχύσει δεξιότητες του 21ου αιώνα για την δημιουργία παγκόσμια ικανών νέων, οι οποίες περιλαμβάνουν την ενεργό επικοινωνία, τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα, την επίλυση προβλημάτων, την κριτική σκέψη και την αυτοπεποίθηση

Η εκπαίδευση θα αναπτυχθεί με βάση την καλή πρακτική που προσδιορίζεται ως **«Οπτικοακουστική δημιουργική γραφή και ανάγνωση»** που προωθείται από το ICBSA, το οπτικοακουστικό τμήμα του Ιταλικού Υπουργείου Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων, στην Ιταλία, από το 2013.

Οι εταίροι του έργου θα πρέπει να εμπνέονται από τους ακόλουθους γενικούς στόχους του έργου στον ορισμό των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και του περιεχομένου τους:

- Να παρέχει σε εκπαιδευτικούς Β/θμιας Εκπαίδευσης και εκπαιδευτές/τριες που εργάζονται στη μη τυπική εκπαίδευση τις απαραίτητες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σχετικά με την οπτικοακουστική εκπαίδευση και τη μεθοδολογία της «Οπτικοακουστική Δημιουργική Γραφή και Ανάγνωση».
- Να ενδυναμώσει μαθητές/τριες (ηλικίας 14-19 ετών) στην κριτική επανεκτίμηση και παραγωγή οπτικοακουστικού περιεχομένου, προωθώντας την απόκτηση κριτικής σκέψης, δεξιοτήτων και ικανοτήτων γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων το έργο CrAL θα:

- παράγει πολύγλωσσο και πολυμεσικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο και να προσφέρει μια καινοτόμο διαδρομή εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές/τριες προκειμένου να διευκολύνει τη μεταφορά της μεθοδολογίας σε σχολεία Δ/βάθμιας εκπαίδευσης και στον μη τυπικό τομέα σε άλλες χώρες της ΕΕ (SO1),
- εφαρμόσει πιλοτικά τη μεθοδολογία «Οπτικοακουστική Δημιουργική γραφή και ανάγνωση» σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, οδηγώντας στην παραγωγή πρωτότυπου οπτικοακουστικού περιεχομένου (βίντεο, ταινίες μικρού μήκους, συνεντεύξεις) από νέους/ες με σκοπό τη βελτίωση της κριτικής τους σκέψης και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας (SO2).
- αξιοποιήσει τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής σε επίπεδο ΕΕ μέσω της δημιουργίας μιας διεθνούς κοινότητας πρακτικής και μιας διαδικτυακής πλατφόρμας για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου του έργου σε τοπικό και διεθνές επίπεδο (GO).

Ο απώτερος στόχος είναι η προώθηση της **κοινωνικής συμπερίληψης** των επωφελούμενων μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων, ικανοτήτων και δυνατοτήτων να ενεργούν ως πολίτες/ισσες άμεσα μέσω των κοινωνικών περιβαλλόντων για να επιφέρουν θετικές κοινωνικές αλλαγές.

Ειδικότερα, το έργο CrAL θα:

Πρωθήσει την αξιοποίηση της οπτικοακουστικής παιδείας σε διαφορετικά ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά πλαίσια, μέσω μιας εκπαίδευσης 3 επιπέδων, η οποία προβλέπει τη συμμετοχή:

- Εκπαιδευτών/τριών: οι οποίοι/ες θα εκπαιδευτούν στη μεθοδολογία CrAL κατά τη διάρκεια μιας διακρατικής εκδήλωσης εκπαίδευσης στη Βαρκελώνη.
- Εκπαιδευτικοί: οι οποίοι/ες θα εκπαιδευτούν μέσω ενός μικτού μοντέλου εκπαίδευσης που θα περιλαμβάνει: α) 20 ώρες εξ αποστάσεως εκπαίδευση, β) δια ζώσης εργαστήρια (F2F) που θα υλοποιούνται από εκπαιδευμένους εκπαιδευτές/τριες.
- Μαθητές/τριες: οι οποίοι/ες θα είναι οι τελικοί/ές επωφελούμενοι/ες καθώς θα λάβουν ειδική κατάρτιση βάσει έργου (εργαστήρια) από τους/τις εκπαιδευτικούς τους (υποστηριζόμενοι από εκπαιδευμένους/ες εκπαιδευτές/τριες) ως προς τις τεχνικές και εγκάρσιες δεξιότητες που απαιτούνται για την παραγωγή οπτικοακουστικού περιεχομένου.

Διευκολύνει την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ μαθητών/τριών

Το CrAL θα επικεντρωθεί στην ενεργό, υπεύθυνη και στοχαστική αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στον ψηφιακό κόσμο. Μέσω της πιλοτικής εφαρμογής (WP4), κατά την οποία οι μαθητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να γίνουν ενεργοί/ές παίκτες/τριες στην παραγωγή πολυμεσικού περιεχομένου σε επιλεγμένα θέματα, θα προωθήσουμε τις δεξιότητες του 21ου αιώνα παγκοσμίως.

Πρωθήσει την κοινωνική ένταξη των μειονεκτούντων ομάδων

Η **παιδαγωγική προσέγγιση** του CrAL, βασισμένη στη **συν-δημιουργία** και την ενεργό συμμετοχή των νέων, εμπεριέχει ισχυρή δυνατότητα καινοτομίας και συμπερίληψης.

Το έργο θα ενθαρρύνει τον προβληματισμό σε **επιλεγμένα θέματα**, σχετικά με τον σημερινό κόσμο (π.χ. μετανάστευση, ανοχή κ.λπ.), υποστηρίζοντας τη **συν-δημιουργία θετικών αντι-αφηγημάτων** - σε αντίθεση με τα μηνύματα που προωθούνται από ψηφιακά και μη ψηφιακά μέσα – που βασίζονται στην επεξεργασία νέου οπτικοακουστικού περιεχομένου. Με αυτόν τον τρόπο, οι νέοι και οι νέες θα γίνουν ενεργοί/ές δημιουργοί λύσεων για κοινωνικές προκλήσεις, ενώ οι μειονεκτούντες νέοι/ες (π.χ. μετανάστες μαθητές & μαθήτριες και δεύτερες γενιές) θα υποστηριχθούν στην κοινωνική τους ένταξη και στην αναγνώριση των αξιών.

Αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού, για την αξία της οπτικοακουστικής γλώσσας ως μέσου για την προώθηση της κριτικής σκέψης και της κοινωνικής ένταξης

Ομάδες στόχος:

- *Νέοι & νέες* (ηλικίας 14-19 ετών) που θα συμμετάσχουν στην επανερμηνεία και παραγωγή οπτικοακουστικού περιεχομένου κατά την πιλοτική φάση του έργου.
- *Εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εκπαιδευτές/τριες που εργάζονται σε μη τυπικά περιβάλλοντα.* Θα εκπαιδευτούν στη μέθοδο CrAL και θα μάθουν πώς να εκπαιδεύουν αποτελεσματικά τους νέους στην ανάγνωση, τη γραφή και τη δημιουργική οπτικοακουστική παραγωγή για να βελτιώσουν τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και τις δεξιότητες κριτικής τους σκέψης. Μετά από μια πρώτη φάση εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί θα εφαρμόσουν τη μεθοδολογία CrAL με μαθητές/τριές τους ως μια διεπιστημονική προσέγγιση σε εργαστήρια που βασίζονται σε Σχέδια Εργασίας.

Οι γονείς των νέων και μέλη της τοπικής κοινότητας, θα συμμετάσχουν στο έργο ως ενεργοί/ές παίκτες /τριες και ως μέλη μιας νεοσύστατης Κοινότητας Πρακτικής για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου του έργου σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μεθοδολογία Οπτικοακουστικής Δημιουργικής Γραφής και Ανάγνωσης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μάθηση βάσει έργου (Project-based learning)

Η μάθηση με βάση το έργο (PBL) είναι μια μαθητοκεντρική παιδαγωγική που περιλαμβάνει μια δυναμική προσέγγιση της τάξης στην οποία πιστεύεται ότι οι μαθητές αποκτούν βαθύτερη γνώση μέσω της ενεργού διερεύνησης πραγματικών προκλήσεων και προβλημάτων. Οι μαθητές μαθαίνουν για ένα θέμα δουλεύοντας για ένα εκτεταμένο χρονικό διάστημα για να διερευνήσουν και να απαντήσουν σε μια σύνθετη ερώτηση, πρόκληση ή πρόβλημα. Πρόκειται για ένα στυλ ενεργητικής μάθησης και μάθησης που βασίζεται στη διερεύνηση. Η PBL έρχεται σε αντίθεση με τη διδασκαλία που βασίζεται στο χαρτί, την απομνημόνευση ή την καθοδηγούμενη από τον εκπαιδευτικό διδασκαλία που

παρουσιάζει καθιερωμένα γεγονότα ή απεικονίζει μια ομαλή πορεία προς τη γνώση, θέτοντας αντ' αυτού ερωτήσεις, προβλήματα ή σενάρια.

Συνεργατική Μάθηση (Cooperative Learning)

Η συνεργατική μάθηση είναι μια παιδαγωγική πρακτική που προωθεί την κοινωνικοποίηση και τη μάθηση μεταξύ μαθητών/τριών όλων των ηλικιών από και σε διαφορετικές περιοχές θεμάτων.

Οι πρακτικές της βασίζονται κυρίως στην ενεργό και άμεση εμπλοκή μαθητών/τριών που κατά συνέπεια ενθαρρύνονται να συνεργαστούν για να επιτύχουν κοινούς στόχους ή να ολοκληρώσουν ομαδικές εργασίες, που διαφορετικά θα ήταν δύσκολο να επιτευχθούν.

Σε μια σύνθεση των καλύτερων δεδομένων έρευνας σχετικά με τα Μαθηματικά της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα αποτελεσματικά προγράμματα για αναγνώστες/-τριες που δυσκολεύονται, ο Slavin (2013) βρήκε ότι, οι καλά δομημένες μέθοδοι, όπως η συνεργατική μάθηση, έχουν θετικότερα αποτελέσματα από άλλες διδακτικές πρακτικές, όπως η χρήση καινοτόμου προγράμματος σπουδών, σχολικών βιβλίων ή η χρήση της Τεχνολογίας στην Ανάγνωση και στα Μαθηματικά.

Η ένταξη των μαθητών/τριών σε ομάδες και η προσδοκία να συνεργαστούν δεν προωθεί απαραίτητα τη συνεργασία. Οι Johnson & Johnson (2009) υποστηρίζουν ότι οι ομάδες πρέπει να δημιουργηθούν έτσι ώστε να ενσωματωθούν στη δομή τους τα πέντε βασικά συστατικά της επιτυχημένης συνεργατικής μάθησης.

Το πρώτο από τα βασικά αυτά συστατικά περιλαμβάνει τη *δόμηση θετικής αλληλεξάρτησης* μέσα στη μαθησιακή διαδικασία, ώστε όλα τα μέλη της ομάδας να κατανοήσουν ότι συνδέονται μεταξύ τους με τέτοιο τρόπο που δεν μπορεί κανείς & καμία να επιτύχει, εάν δεν επιτύχουν όλοι/-ες και ότι πρέπει να μάθουν να συγχρονίζουν τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν ότι αυτό θα συμβεί.

Δεύτερο σημείο κλειδί της επιτυχημένης συνεργασίας αποτελεί η *προαγωγή της αλληλεπίδρασης* ή της προθυμίας των μελών της ομάδας να *ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν καθένας/-μία τις προσπάθειες του άλλου/της άλλης* να ολοκληρώσουν τα καθήκοντα προκειμένου η ομάδα να πετύχει τον στόχο της.

Τρίτο βασικό συστατικό αποτελεί η *ατομική υπευθυνότητα* ή η ευθύνη κάποιου/-ας να διασφαλίσει ότι αυτός ή αυτή ολοκληρώνει το μερίδιό του στην εργασία, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα *ότι οι άλλοι/-ες ολοκληρώνουν το δικό τους*. Μάλιστα, όσο περισσότερο οι μαθητές/-τριες αντιλαμβάνονται την μεταξύ τους αλληλεξάρτηση, τόσο περισσότερο αισθάνονται προσωπικά υπεύθυνοι/ες για τη συμβολή τους στη συλλογική προσπάθεια της ομάδας.

Η ανάθεση μαθητών/-τριών σε ομάδες και η προσδοκία ότι γνωρίζουν πώς να συνεργάζονται δεν διασφαλίζει ότι αυτό θα συμβεί. Στην πραγματικότητα, οι ομάδες συχνά καταρρέουν επειδή δεν έχουν τις *διαπροσωπικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη διαχείριση των διαφωνιών* μεταξύ των μελών της ομάδας. Αυτές οι δεξιότητες πρέπει να διαπραγματεύονται ρητά (σε μεγαλύτερους/-ες μαθητές/-τριες) ή να διδάσκονται (σε μικρότερα παιδιά) και αποτελούν το τέταρτο βασικό συστατικό στην επιτυχημένη συνεργατική μάθηση.

Το τελευταίο βασικό συστατικό της επιτυχημένης συνεργατικής μάθησης είναι η *ομαδική διεργασία*. Κατά την ομαδική διεργασία οι μαθητές/-τριες αναστοχάζονται για την πρόοδό τους και τις εργασιακές τους σχέσεις. Ερωτήσεις όπως οι ακόλουθες χρησιμοποιούνται συχνά για να τονώσουν αυτό το είδος προβληματισμού: «*Τι πετύχαμε;*», «*Τι χρειάζεται ακόμα να επιτύχουμε;*» και «*Πώς μπορούμε να το κάνουμε αυτό;*».

Συμμετοχική διδασκαλία και μάθηση (PTL)

Η Συμμετοχική Μάθηση απεικονίζει ένα σύνολο πρακτικών που είναι χρήσιμες για τη δέσμευση και τη μάθηση στις κοινότητες. Η προσέγγιση μπορεί να επεκταθεί και σε μικρότερες ομάδες που συμμετέχουν σε μια μαθησιακή διαδικασία.

Η Συμμετοχική Μάθηση αποτελεί ένα μαθησιακό περιβάλλον στο οποίο ο/η εκπαιδευτικός είναι διευκολυντής/-τρια της μάθησης σε μια μαθητο-κεντρική διαδικασία διερεύνησης και οικοδόμησης της γνώσης (Barab et al., 1998).

Η Συμμετοχική μαθησιακή διαδικασία παρέχει μια πολύτιμη βάση προκειμένου μαθητές και μαθήτριες να δεσμευθούν σε μια ερευνητική, βιωματική μάθηση για τις διαφορές και τις ανισότητες.

Στρατηγικές Οπτικής Σκέψης (Visual Thinking Strategies -VTS)

Η στρατηγική της οπτικής σκέψης είναι μια μαθητο-κεντρική μέθοδος διευκόλυνσης της μαθησιακής διαδικασίας, η οποία προάγει τη *χρήση μη λεκτικών στοιχείων* προκειμένου να δοθεί έμφαση στη μαθησιακή διαδικασία.

Η προέλευσή της μπορεί να ανιχνευθεί στο έργο του Γερμανού συγγραφέα και ψυχολόγου Rudolf Arnheim στη δημοσίευση «Visual Thinking» (1969) όπου η *οπτική πρόσληψη «θέτει τα θεμέλια του σχηματισμού εννοιών»* (σελ. 294).

Σε μεταγενέστερους χρόνους η μεθοδολογία VTS αναπτύχθηκε ως μέθοδος διδασκαλίας βασισμένη στην έρευνα που δημιουργήθηκε από τη γνωστική ψυχολόγο Abigail House και το μουσειο-παιδαγωγό Philip Yenawine, και προβλέπει τη χρήση της τέχνης και των προσλαμβανόμενων περιεχομένων για τη διδασκαλία του οπτικού γραμματισμού, της οπτικής σκέψης και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

Στο άρθρο «Thoughts on Visual Literacy» (Σκέψεις για τον οπτικό γραμματισμό) (1997), ο Yenawine περιγράφει τον οπτικό γραμματισμό ως «*την ικανότητα να βρίσκεις νόημα στις εικόνες*». Περιλαμβάνει ένα σύνολο δεξιοτήτων που κυμαίνονται από την απλή ταύτιση (ονομάζοντας αυτό που βλέπει κανείς) έως τη σύνθετη ερμηνεία σε συμφραζόμενα, μεταφορικά και φιλοσοφικά επίπεδα.

Έκτοτε, ζητούνται πολλές πτυχές της γνώσης, όπως η προσωπική συσχέτιση, η αμφισβήτηση, η εικασία, η ανάλυση, η εύρεση γεγονότων και η κατηγοριοποίηση. Η αντικειμενική κατανόηση καθίσταται η προϋπόθεση μεγάλου μέρους αυτού του γραμματισμού, ενώ οι υποκειμενικές και συναισθηματικές πτυχές της γνώσης είναι εξίσου σημαντικές.

Παιχνιδοποίηση Gamification

Ο όρος «παιχνιδοποίηση» χρησιμοποιείται γενικά για να προσδιορίσει την χρήση πρακτικών παιχνιδιού σε μη παιγνιώδη περιβάλλοντα, με στόχο τη βελτίωση των μαθησιακών διαδικασιών και της εμπειρίας των εμπλεκομένων.

Τα τελευταία χρόνια, η παιχνιδοποίηση έχει γίνει μια λέξη-κλειδί σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, χάρη στις δυνατότητές της να κάνει τη μάθηση περισσότερο δεσμευτική, ελκυστική και σαγηνευτική και, τελικά, αποτελεσματική.

Οι πρακτικές παιχνιδοποίησης που υιοθετούνται για την υποστήριξη των μαθησιακών διαδικασιών και εφαρμόζονται στους τομείς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθίστανται ένα ταχέως αναπτυσσόμενο φαινόμενο, στο οποίο οι έννοιες της μάθησης με βάση το παιχνίδι και της παιχνιδοποίησης τείνουν να απευθύνονται σε διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης, αν και ανιχνεύεται σε πανεπιστημιακό κυρίως επίπεδο.

Έτσι, η υιοθέτηση παιχνιδιών για εκπαιδευτικούς σκοπούς και η εφαρμογή μηχανισμών παιχνιδιού στην εκπαιδευτική παρέμβαση στοχεύουν να υποστηρίξουν τη μάθηση σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια και γνωστικά πεδία, αλλά και να προωθήσουν εγκάρσιες στάσεις και συμπεριφορές όπως η συνεργασία, η δημιουργικότητα και η αυτό-καθοδηγούμενη μελέτη.

Μάθηση με βάση τις ικανότητες (CBL)

Η εκπαίδευση με βάση τις ικανότητες εστιάζει πρωτίστως το ενδιαφέρον και την προσοχή στις *στάσεις, τα ταλέντα και τις ανάγκες του/της μαθητή/-τριας*, παρέχοντας τον χρόνο που χρειάζεται ο/η μαθητευόμενος/-η για να αποκτήσει και να επιδείξει επανειλημμένα τις αναμενόμενες ικανότητες, δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για μάθηση.

Ο ορισμός της ικανότητας είναι πολύπλοκος, και πολύ περισσότερο στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Οι ικανότητες, όπως ορίζονται από τους ευρωπαϊκούς φορείς, καθώς και από ειδικούς σε θέματα εκπαίδευσης, αποτελούνται από αλληλένδετα θέματα όπως το στοιχείο γνώσης, το ρεπερτόριο συμπεριφορών και η ενσωμάτωση των αξιών.

Επομένως, ένα άτομο ικανό εκτελώντας μια δραστηριότητα θα κατέχει έναν συνδυασμό απαραίτητων δεξιοτήτων, στάσεων και γνώσεων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε μια συνολική στάση.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο κύριος ρόλος του/της εκπαιδευτικού έγκειται κυρίως στην αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων παρά του χρόνου επίτευξης, ενώ παράλληλα διευκολύνει, παρά ελέγχει τη μάθηση.

Εκπαίδευση με βάση Πρότυπα Ρόλων (Role Model Education)

Τα πρότυπα από καιρό πιστεύεται ότι παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των νέων. Η παρούσα μελέτη διερευνά τους τρόπους με τους οποίους τα πρότυπα μπορούν να παρέχουν σε νέους & νέες καλύτερη αίσθηση των ευκαιριών που τους διατίθενται στον κόσμο. Μια διαχρονική μελέτη σε νεαρούς/-ές εφήβους αποκάλυψε ότι οι μαθητές/-τριες που είχαν τουλάχιστον ένα αντίστοιχο πρότυπο στην αρχή της μελέτης τους, είχαν καλύτερη ακαδημαϊκή απόδοση έως και 24 μήνες αργότερα, ανέφεραν περισσότερους στόχους προσανατολισμένους σε επιτεύγματα, απολάμβαναν δραστηριότητες σχετικές με επιτεύγματα σε μεγαλύτερο βαθμό, σκέφτονταν περισσότερο το μέλλον τους και

παρακολουθούσαν περισσότερο συχνά ενήλικες παρά συνομηλίκους/-ες από ό, τι μαθητές & μαθήτριες χωρίς αντίστοιχο πρότυπο.

Πρότυπο είναι ένα πρόσωπο με το οποίο ένα άτομο ταυτίζεται με κάποιο τρόπο προκειμένου να:

- αποκτήσει έμπνευση και κίνητρο και/ή
- μιμηθεί ορισμένα χαρακτηριστικά του προτύπου.

Η θεωρία κινήτρων επιβεβαιώνει ότι ένα εμπνευσμένο πρότυπο μπορεί να παρέχει κίνητρο για να επιδιώκουμε σπουδαιότερα επιτεύγματα, να παρέχει κατεύθυνση και να ενθαρρύνει την προσπάθεια και την επιμονή στην επίτευξη των στόχων. Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης δηλώνει ότι κάποιος/-α μαθαίνει παρατηρώντας τις συμπεριφορές, τις στάσεις και τα αποτελέσματα αυτών των συμπεριφορών άλλων ανθρώπων. Μέσω της παρατήρησης αποφασίζει ποιο μέρος αυτών των συμπεριφορών θα αναπαραγάγει. Όταν ένα πρότυπο αντιπροσωπεύει αποτελέσματα που εκτιμώνται, ένα άτομο είναι πιο πιθανό να μιμηθεί τα χαρακτηριστικά του/της, όπως: αξίες, στυλ, στάσεις, δεξιότητες και σκέψεις. Η θεωρία της ταύτισης τονίζει ότι τα άτομα έλκονται μεταξύ τους με βάση κάποια αντιληπτή ομοιότητα, επομένως τα πρότυπα μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα να αναπτύξουν την αντίληψη του εαυτού τους. Τα πρότυπα μπορεί να είναι ιστορικά, πολιτιστικά, διασημότητες, φανταστικά, προσωπικά (οικογένεια, συνομήλικοι) ή επαγγελματικά (McCullough, 2013).

Βασική προτεραιότητα αποτελεί η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο μαθαίνουν οι μαθητές/-τριες και η υποστήριξη της απόκτησης γνώσεων, δεξιοτήτων και βελτιωμένων πρακτικών σε όλους τους τομείς μάθησης (γνωστικός, ψυχοκινητικός και συναισθηματικός).

Παιδαγωγικό Πλαίσιο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Εισαγωγή

Σκοπός του έργου είναι να προτείνει και να αναπτύξει μια καινοτόμο διδακτική μεθοδολογία που στοχεύει στην προώθηση του κριτικού γραμματισμού των μέσων και των οπτικοακουστικών μέσων στις νέες ευρωπαϊκές γενιές, με βάση την εφαρμογή και ανάπτυξη προηγούμενων ερευνών και θεωρητικών, μεθοδολογικών, διδακτικών και καλλιτεχνικών υποθέσεων του Εργαστηρίου Εικόνας και Δημιουργικής Γραφής των Annio Gioacchino Stasi και Mery Tortolini.

Οι αρχές που ενισχύουν τα θεμέλια του διαμορφωτικού έργου του CraL σχετικά με την οπτικοακουστική προσέγγιση προέρχονται από ένα προσεκτικό ξαναδιάβασμα της ιστορίας της γλώσσας των κινούμενων εικόνων και ήχων σε αναπαραγωγική βάση και μια πιο σύγχρονη παρατήρηση της ανάπτυξης των οπτικών αφηγήσεων που πραγματοποιούνται από τις τεχνολογικές εξελίξεις και στο πλαίσιο του παγκόσμιου ιστού, μαζί με τον κεντρικό ρόλο της εικόνας στη σύγχρονη εποχή.

Αυτή η δυνατότητα συνεπάγεται μια προσέγγιση της οπτικοακουστικής γλώσσας, η οποία επομένως μπορεί να θεωρηθεί ως αναγνωρισμένη γλώσσα και πρέπει να αξιολογηθεί ως θέμα βαθιάς έρευνας, συμπεριλαμβανομένων εικασιών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λογίζεται η ύπαρξή της και να συμπεριληφθούν σύγχρονες σχετικές λειτουργίες (συγχρονική ερμηνεία), χωρίς να αποκλείεται η παρατήρηση της ανάπτυξης μιας παραγωγής διαφοράς στην διάρκεια του χρόνου (διαχρονική ερμηνεία).

Παράλληλα το έργο σκοπεύει να εμβαθύνει και να επεξεργαστεί ποιες είναι οι εσωτερικές δυναμικές που αναμοχλεύονται από μια κατάσταση ατομικής έκφρασης, εστιάζοντας στις στιγμές που προηγούνται της σύνθεσης του αναπαραστατικού, ενημερωτικού και επικοινωνιακού περιεχομένου και σχετίζονται με ένα δεδομένο θέμα ή μια πραγματικότητα

Μία διακήρυξη (μανιφέστο): η ιδέα της εκπαίδευσης στην οπτική σκέψη

Η πρόταση κατάρτισης εισάγει στο μονοπάτι που φέρνει την εκφραστική χρήση της γλώσσας των κινούμενων εικόνων μέσα στο σχολείο και κατά μια ευρύτερη έννοια στο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Ακριβώς όπως μαθαίνουμε να μιλάμε με λέξεις, μπορούμε να μιλάμε με εικόνες και να αναπαριστούμε αυτό που ζούμε στη ζωή μας: επιτεύγματα, συγκρούσεις, απογοητεύσεις, όνειρα, ψευδαισθήσεις και πραγματικότητες.

Σε αυτή τη διαδικασία έχουμε τη δυνατότητα να ανακαλύψουμε μαζί, εκπαιδευτές/-τριες, εκπαιδευτικοί και μαθητές/-τριες, ότι η γλώσσα των εικόνων είναι, από κάθε άποψη, η αρχαιότερη γλώσσα του ανθρώπινου είδους μας, με την ιστορική έννοια, από τις βραχογραφίες πριν από 20.000 και πλέον χρόνια, αλλά επίσης και προσεγγίζοντας το θέμα οντολογικά.

Ως νεογέννητα παιδιά, προτού καν μάθουμε να μιλάμε, καταφέραμε να σκεφτούμε εικόνες που μπορούν να οριστούν, δεδομένου του επιπέδου ωρίμανσης των αντιληπτικών ικανοτήτων, ως αόριστες: φώτα, σκιές, κηλίδες χρώματος, γραμμές.

Φανταζόμασταν την εξωτερική ύπαρξη ενός κόσμου που μπορούσαμε να αντιληφθούμε. Ένας κόσμος που σταδιακά καθορίστηκε περισσότερο και στον οποίο οι γύρω ήχοι ονομάζονταν και πρόσφεραν αναγνώριση στις πρωταρχικές εκείνες περιπτώσεις που μας συγκίνησαν.

Μετά αποκοιμηθήκαμε και ονειρευτήκαμε, και κάθε μέρα που ξυπνούσαμε, κάτι άλλαζε σιγά-σιγά. Από τις εξωτερικές σκιές και τα φώτα μπορέσαμε να διακρίνουμε και να συνδέσουμε τις εικόνες με την αντίληψη.

Σηκωθήκαμε και μάθαμε να περπατάμε, να πέφτουμε, συνηθίσαμε να εντοπίζουμε συναισθήματα και να καταλαβαίνουμε λέξεις, σιγά-σιγά γίναμε ικανοί να νιώσουμε τη διαφορά μεταξύ του σωστού και του λάθους, του αληθινού και του ψευδούς.

Μέσα από μια εικόνα, μπορέσαμε να ορίσουμε την προθεσμία σε μια στιγμιαία εικόνα.

Η ίδια διαδικασία μπορεί να ανιχνευθεί και στην τέχνη της οπτικοακουστικής παραγωγής, έχοντας την ευκαιρία να αποτυπωθεί σε μια ταινία και να καταχωρηθούν ήχοι.

Ως «νέος Προμηθέας» κλέψαμε από τον Κρόνο τη δύναμη να κάνουμε τα πράγματα να εξαφανίζονται και να εμφανίζονται.

Αυτό το συγκεκριμένο μονοπάτι κατανόησης του ανθρώπινου χρόνου είναι πολύ αρχαίο και αντιπροσωπεύει σήμερα μια εικονική πραγματικότητα που αυθόρμητα και ασυνείδητα καταγράφουμε και παράγουμε ακόμα: μουντζούρες στα θρανία, σημειώσεις για ημερολόγια, σκίτσα και γρήγορα τραβηγμένες φωτογραφίες μας εξυπηρετούν στη διαδικασία έκφρασης του εσωτερικού μας κόσμου. Μόνοι ή μαζί με άλλους πρέπει να λέμε, να ακούμε και να αναπαριστούμε ιστορίες.

Σήμερα οι νέοι/ες έχουν πρόσβαση σε εργαλεία και τεχνικό εξοπλισμό για να παράγουν και να μοιράζονται εικόνες σε πραγματικό χρόνο, ενώ βρίσκονται βυθισμένοι σε μια διάσταση που απαιτεί μια οπτική αναπαράσταση του χρόνου.

Είναι απαραίτητο να διαμορφώσουμε μια βαθιά γνώση και έναν οπτικό αλφαριθμητισμό που θα μπορούσε να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τη διαφορά ανάμεσα στο *κοιτάζοντας* και *βλέποντας*, καθώς θα ανακτούμε μια ιστορική ευαισθησία και ενημερότητα. Η παραγωγή εικόνας θα μπορούσε να μετατραπεί σε εργαλείο γνώσης παρά σε επικίνδυνο εργαλείο απόσπασης από την πραγματικότητα.

Οι δεξιότητες και οι ικανότητες που θα προκύψουν από την εκπαίδευση του CraL θα μας επιτρέψουν να αποκτήσουμε μια συνειδητή απόσταση από τον ρόλο των ήσυχων οπτικών παραγωγών, των καλών καταναλωτών/τριών και των παρατηρητικών πολιτών & πολιτισμών που συμμορφώνονται με τους νόμους ενός προκαθορισμένου τρόπου σκέψης.

Αναπτύσσοντας τις ταυτότητές μας θα μπορέσουμε να μάθουμε να κατανοούμε ότι η αλλαγή γεννιέται από επαναστατικά μυαλά, ότι το να είμαστε μαζί συνεπάγεται την αποδοχή μερικές φορές του καινούργιου και απροσδόκητου, καθώς θα απορρίπτουμε τη γενική πρόταση της ακινησίας και της συστημικής επανάληψης της μη κριτικής κοινωνίας μας, στην οποία γενικώς μας ζητείται να παρέχουμε και να συμμετέχουμε.

Πολύπλοκος οπτικοακουστικός γραμματισμός: σύγκριση της "γλώσσας" με τα "λόγια" (langue /parole) στην οπτικοακουστική εκπαίδευση, μια συγχρονική προοπτική

Στην εποχή μας, πρέπει να σκεφτούμε ότι η έντονα οπτικά προσανατολισμένη πραγματικότητα εφαρμόζει μια ουσιαστική και σημαντική ενσωμάτωση της πολιτιστικής μας κατασκευής. Η καθημερινή ζωή εμπλέκεται διαρκώς με ένα πλήθος ερεθισμάτων βασισμένων στην αναπαραγωγικότητα μιας πραγματικότητας που ενημερώνει, αναπαριστά και ψυχαγωγεί και ταυτόχρονα προσφέρει ένα είδος έμμεσης εκπαίδευσης που προέρχεται από τη χρήση ψηφιακών εργαλείων επικοινωνίας και διαδραστικών νέων μέσων.

Επιπλέον, ενώ σκεφτόμαστε τις νέες μορφές των ανθρώπινων σχέσεων, που διαμεσολαβούνται όλο και περισσότερο από υπολογιστές ή έξυπνα κινητά τηλέφωνα (smart-phones), είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε πώς η οικοδόμηση μιας νέας συλλογικής κοινής άποψης και η δημιουργία εικονικών ατομικών ταυτοτήτων υποστηρίζονται σήμερα βαθιά από μια άνευ προηγουμένου χρήση οπτικών προϊόντων και οπτικής επικοινωνίας.

Σήμερα το οπτικό υλικό μεταφράζεται όλο και περισσότερο σε ένα εικονικό περιβάλλον το οποίο μεταδίδει, εκφράζει, ερευνά και εφαρμόζει κρίσιμα πλαίσια για την πραγματικότητα, ενώ προϊδεάζει ένα είδος έμμεσης διαμόρφωσης οπτικοακουστικών γλωσσικών δεξιοτήτων που βασίζεται σε μια γλωσσική πρακτική, της οποίας τα διακριτικά στοιχεία δεν έχουν ακόμη καθοριστεί.

Η "*Koine*", αντιπροσωπεύει την Ελληνική "*Κοινή*", η οποία ήταν η γλώσσα που ομιλούνταν στις χώρες της ανατολικής Μεσογείου από τον 4ο αιώνα Π.Χ. μέχρι την εποχή του βυζαντινού αυτοκράτορα Ιουστινιανού (μέσα 6ου αιώνα Μ.Χ.).

Στη γλωσσολογία, η λέξη "*Koine*" χρησιμοποιείται για μια γλώσσα που αναπτύσσεται από την επαφή μεταξύ διαλέκτων της ίδιας γλώσσας σε μια μεγάλη περιοχή.

Με άλλα λόγια, η "*Koine*", υιοθετεί εκείνα τα γραμματικά και λεξιλογικά στοιχεία από τις διαλέκτους μιας συγκεκριμένης περιοχής που μπορούν εύκολα να αναγνωριστούν από τους περισσότερους/ες ομιλητές/-τριες της περιοχής και απαλλάσσεται από αυτά που δεν είναι.

Έτσι, η ίδια η σύγχρονη “*Koine*”, που το έργο CraL σκοπεύει να κατασκευάσει, να παρατηρήσει, να επισημοποιήσει και να εφαρμόσει, προέρχεται από μια επικοινωνία ενός βαθιά ευρύτερου κοινού, που εμπλέκει μια άνευ προηγουμένου κοινή διάσταση συλλογικής φανταστικής και άυλης συγχρονικότητας μέσα στην οικογένεια των ανθρώπων.

Οι συνήθεις κατασκευές και οι τεχνικές ικανότητες που οι χρήστες/-τριες εκθετικά επιτυγχάνουν ενθαρρύνουν τον προσδιορισμό μιας συγκεκριμένης γλωσσικής διαλέκτου που βιώνεται εν μέρει σε ασυνείδητο επίπεδο.

Αυτή η ερμηνευτική κατασκευή παρεμβαίνει εξίσου στην γνωστική και στην εκφραστική διάσταση και αντιπροσωπεύει μια σημαντική πηγή έμπνευσης στο επιστημονικό πλαίσιο. Στο πλαίσιο αυτό οι ικανότητες που σχετίζονται με την εκπαίδευση του Γραμματισμού στα νέα Μέσα συνίστανται κυρίως σε εκπαιδεύσεις που βασίζονται σε επαγγελματικές τεχνικές και διαδικασίες, όπως συγγραφή σεναρίου, σκηνοθεσία και επιμέλεια. Οι δεξιότητες αυτές, οι οποίες είναι θεμελιώδεις, δεν μπορούν να απελευθερωθούν από μια μεθοδολογία που θα πρέπει να περιλαμβάνει μια συναισθηματική και πολιτισμική προσέγγιση, προκειμένου να τονωθεί μια πρακτική κριτικής σκέψης και, με μια ευρύτερη έννοια, μια ιστορικά συνειδητοποιημένη γνώση.

Οι νέες γενιές, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, θα πρέπει να διασφαλιστούν με μια ικανή και συστηματικά αναλυτική προσέγγιση, ώστε να μπορούν να διακρίνουν και να προοιωνίζονται μια οπτική γλώσσα που δεν θα πρέπει απλώς να βασίζεται σε πρακτικές και στόχους σειριακής ψυχαγωγίας ή επικοινωνίας.

Οι εκπαιδευτές & εκπαιδευτριες, εκπαιδευτικοί, μαθητές και μαθήτριες, που θα συμμετάσχουν σε διαφορετικά επίπεδα στο έργο CraL, θα παρακινηθούν να προβληματιστούν για θέματα όπως η οπτική γλώσσα, η οπτικοακουστική ιστορική μνήμη, η παρατήρηση της πραγματικότητας, η κριτική ερμηνεία και, με μια ευρύτερη έννοια, θα εφαρμόσουν μια συγκεκριμένη αλλά συγκλονιστική συνεισφορά στη λεγόμενη «νεανική κουλτούρα».

Λαμβάνοντας υπόψη, ότι η σχέση με τα πολιτιστικά θέματα δεν έγκειται απλά σε μια ψηφιακή επανεπεξεργασία ενός εικονικού πλαισίου, το έργο CraL προτείνει δημιουργικές, συναισθηματικές, ψυχοκινητικές και γλωσσικές προσεγγίσεις, προκειμένου να ενεργοποιηθούν πρακτικές και κριτικές ικανότητες στην προσπάθεια να είναι σε θέση να ενεργήσουν ως ευαισθητοποιημένοι/ες και κοινωνικά εμπλεκόμενοι/ες πολίτες και πολίτισσες.

Πώς η έκφραση μπορεί να είναι δυναμική, ψυχαγωγική ή δημιουργική

Η έμφαση στην εκφραστική πτυχή της ανθρώπινης γλώσσας αποκαλύπτει πώς, σε παιδαγωγικό επίπεδο, οι λογικές και ορθολογικές διαδικασίες μάθησης βρίσκονται σε μια εν μέρει ασυνείδητη κατάσταση του νου, που περιβάλλει όλες εκείνες τις περιπτώσεις που σε πρώιμο στάδιο συμβάλλουν στη διαμόρφωση του γνωστικού μας συστήματος.

Για να απλουσεύσουμε αυτήν την καθορισμένη και συγκεκριμένη ανθρώπινη δυναμική, ας παρατηρήσουμε τη σχέση ενός ενήλικα με ένα υποκείμενο που δεν έχει την ικανότητα να επικοινωνήσει μέσω της αρθρωμένης λεκτικής γλώσσας: ένα παιδί κατά το πρώτο έτος της ζωής του που βιώνει μια προλεκτική πρόσληψη της πραγματικότητας. Παρόλο που η λεκτική γλώσσα δεν περιλαμβάνεται ακόμη στη διαδικασία ανταλλαγής, το βρέφος είναι σε θέση να αλληλεπιδρά, να κατανοεί και να αντιδρά, άρα να επικοινωνεί.

Αυτό συμβαίνει χάρη σε μια βαθιά ανοιχτή και δεκτική στάση που, ενισχυμένη από την έκταση των σχεσιακών προθέσεων, εκφράσεων, αναγκών και αντιδράσεων, μπορεί να είναι αρκετά ξεκάθαρη.

Στο πλαίσιο της κατανόησης, τα βρέφη έχουν μια λεπτή ικανότητα να αισθάνονται, να αξιολογούν και να κατανοούν τις απαντήσεις των ενηλίκων, οι οποίες κωδικοποιούνται χωρίς τη χρήση μιας αρθρωμένης προφορικής γλώσσας.

Μια σημαντική πτυχή της ανθρώπινης κατανόησης της πραγματικότητας εμφανίζεται μέσα σε ένα προλεκτικό πλαίσιο, κατά τη διάρκεια μιας πολύ σύντομης, αλλά ωστόσο έντονης χρονικής περιόδου που θα συμμετάσχει στην κατασκευή της ταυτότητας και του χαρακτήρα, της μαθησιακής προσέγγισης και της έμφυτης συμπεριφοράς.

Ο πυρήνας της μεθοδολογίας CraL συνίσταται στη διέγερση μεταξύ των συμμετεχόντων/ουσών μιας διαδικασίας ανάκτησης, μιας τέτοιας προσληπτικής κατάστασης, διεγείροντας παράλληλα μια λειτουργία επανασύνδεσης, πράξη που η προσέγγιση CraL ορίζει ως αναψυχή, με εκείνες τις πολύ πρώιμες στιγμές της ύπαρξής μας.

Η επαναδημιουργία και η μεταφορά της προγλωσσικής λειτουργικής πράξης, τυπική της πρώιμης παιδικής ηλικίας, υποστηρίζεται έντονα από την οπτική πρόσληψη, τη φανταστική παρατήρηση, την ψυχοκινητική κίνηση και τελικά από την ανάγκη για αντιπαράθεση.

Άλλη ισχυρή ώθηση που μεταφέρει τη δημιουργική διαδικασία που διευκολύνει η μεθοδολογία CraL, συνίσταται στη χρήση και την επισημοποίηση της επαφής και της ανταλλαγής σε σχέση με άλλους: εκπαιδευτές/-τριες, εκπαιδευτικοί, μαθητές και μαθήτριες θα εκτεθούν σε μια σειρά από πρακτικές, δραστηριότητες και ασκήσεις που θα συμβάλουν στην εφαρμογή μιας συνεκτικής στάσης στην οποία η αίσθηση και η ακρόαση των άλλων γίνεται μια πολύ σημαντική πτυχή της ίδιας της μεθοδολογίας, μαζί με την ιδέα της διαδικαστικής σιωπής και μιας πολύ συγκεκριμένης αλληλεπίδρασης με το χρόνο.

Έτσι, προκειμένου να υποστηριχθεί και να διατηρηθεί η επίτευξη ενός κριτικού και πρακτικού συνόλου ικανοτήτων σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων του 21ου αιώνα και η προώθηση της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και συμπερίληψης, καθίσταται αυθόρμητο να βασιστεί η μεθοδολογία στη χρήση κινούμενων εικόνων και σε μια συλλογική ερευνητική ομάδα η οποία θα είναι σε θέση να πειραματισθεί με τη γλώσσα ως οπτικό εργαλείο, το οποίο θα εσωτερικευθεί και θα διαμοιραστεί στα πλαίσια της ομάδας μελέτης.

Οι αρχές στις οποίες βασίζονται τα θεμέλια ενός διαμορφωτικού έργου στα οπτικοακουστικά, προκύπτουν επομένως από ένα προσεκτικό ξαναδιάβασμα της ιστορίας της γλώσσας των εικόνων και των ήχων σε κίνηση, κατά την ανάπτυξη των μέσων που καθορίζεται ιστορικά.

Οι όροι *δημιουργικός, οπτικοακουστικός, γραφή και ανάγνωση*, που προτείνονται στο πλαίσιο μιας γλώσσας εικόνων και αναπαραγόμενων ήχων, συνθέτουν ένα πλαίσιο που επιτρέπει τη σύνδεση μεταξύ των βασικών οπτικοακουστικών γλωσσικών δεξιοτήτων και του θεμελιώδους θέματος της διαμόρφωσης ενός πολύπλοκου συστήματος έκφρασης. Η *ανάγνωση και η γραφή* αντιπροσωπεύουν τις δύο ικανότητες που, μαζί με την *ικανότητα φαντασίας*, ορίζουν μια *κομβική τριάδα* για την ωρίμανση μιας ενεργητικής νοοτροπίας που μπορεί να εκφραστεί τόσο μέσω της αλφαβητικής γλώσσας, όσο και μέσω των αναλογικών ή ψηφιακών μέσων οπτικοακουστικής επικοινωνίας.

Γενική διδακτική μεθοδολογική προσέγγιση

Όσον αφορά την παιδαγωγική προσέγγιση, το έργο CraL προωθεί ένα συγκεκριμένο είδος αλληλεπίδρασης μεταξύ διδασκαλίας και μάθησης. Η ρύθμιση θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο οριζόντια, πράγμα που σημαίνει ότι είναι ευθύνη του «μαέστρου» να ευνοήσει τις σχέσεις ζευγάρι προς ζευγάρι μεταξύ όλων των συμμετεχόντων/-ουσών στις εκπαιδευτικές ενότητες

(modules) των οποίων στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα είδος εσωτερικής και αυτό-αναφερόμενης γλώσσας.

Η πράξη παρατήρησης αντιπροσωπεύει την πρώτη διαδικασία που θα οδηγήσει τους μαθητές & τις μαθήτριες στη δημιουργία μιας εσωτερικής σημασιολογικής και οπτικής ταξινόμησης προς τις μεμονωμένες, κοινωνικές και πολιτικές περιπτώσεις, προάγοντας δημιουργικές αντιδράσεις που, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, θα συμμετάσχουν στην διεύρυνση και πραγμάτωση του νοήματος, με την παραγωγή ιδεών, οραμάτων, κρίσιμων πλαισίων και ριζοσπαστικών θέσεων γύρω από τη συγκρουσιακή πτυχή της κοινωνίας στην οποία βυθιζόμαστε. Στόχος είναι, να παραχθεί ένα συνεπές και συνεκτικό σώμα εργασίας με όλες τις ιδιαιτερότητες και φαντασίες που ενεργοποιούνται στην ομάδα διδασκαλίας/μάθησης, η δυναμική της οποίας θα διαμορφώσει την ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία, αναπτύσσοντας παράλληλα μια σειρά εσωτερικών διαδικασιών ωρίμανσης που θα διεγείρουν αναπαραστατικές ενέργειες της πραγματικότητας.

Η προσέγγιση είναι τόσο τεχνική όσο και θεωρητική και, ενώ προσφέρει απτές ενδείξεις για το πώς να γυριστεί ένα σύνολο οπτικών περικοπών, εμπλέκονται στοιχεία αφηγηματικής δραματοποίησης και ιστορίας του κινηματογράφου για τη δημιουργία ενός προγράμματος που στοχεύει να πάει πέρα από την έννοια της «ψυχαγωγίας» αναπτύσσοντας παράλληλα ένα κατηλωτικό και κριτικό οπτικό πλαίσιο.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Εμπειρίες μεταξύ 1988 και 1995

Η μεθοδολογία που προτείνεται από το έργο CraL προέρχεται από την ανάπτυξη της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο Εργαστήριο Εικόνας και Δημιουργικής Γραφής που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο "La Sapienza" της Ρώμης από τους Annio Gioacchino Stasi και Mery Tortolini.

Ο Annio Gioacchino Stasi είναι σεναριογράφος, δοκιμιογράφος και συγγραφέας. Εργάζεται εδώ και 30 χρόνια στη διδασκαλία διαδικασιών Δημιουργικής Γραφής.

Η Mery Tortolini είναι ζωγράφος, δοκιμιογράφος και εκπαιδευτικός. Κάνει έρευνα σε αφηρημένη τέχνη με γλυπτική μικτών υλικών. (www.merytortolini.it)

Η εμπειρία πηγάζει από τη συλλογική πρόταση που έκανε ο Annio Gioacchino Stasi το 1994 στον Tullio De Mauro, εξέχοντα Ιταλό γλωσσολόγο της μεταπολεμικής περιόδου, μεταφραστή και συγγραφέα του κριτικού σχολίου του «Course in General Linguistics» του Ferdinand De Saussure, ενός από τους μεγαλύτερους εκφραστές της γλωσσολογίας του 20ού αιώνα.

Ο Stasi στόχευε στο να ενεργοποιήσει ένα εργαστήριο δημιουργικής γραφής στο Τμήμα Γλωσσολογικών και Λογοτεχνικών Σπουδών της Ρώμης, μαζί με σεμινάρια, συναντήσεις και συμπόσια σε συνεργασία με μελετητές και καλλιτέχνες που ασχολούνταν με την πνευματική Ιταλική σκηνή.

Στο πολιτιστικό κλίμα της Ιταλίας κατά τα τέλη του '80, πολλές άλλες εργαστηριακές εμπειρίες αναδύονταν στο πλαίσιο της δημιουργικής γραφής και των αφηγηματικών τεχνικών.

Ενώ οι αναπαραστατικές τέχνες -όπως το θέατρο, ο κινηματογράφος και η μουσική- επηρέαζαν ήδη βαθιά διδακτικές πρακτικές και προσεγγίσεις σε πολυάριθμα εκπαιδευτικά πλαίσια, η αφηγηματική γραφή δεν περιλαμβανόταν ακόμη σε καμία παιδαγωγική πρόταση.

Το «Omero School Δημιουργικής Γραφής», ένα από τα πρώτα σχολεία δημιουργικής γραφής που γεννήθηκαν στην Ιταλία, έργο που προωθήθηκε από τους A.G. Stasi, Enrico Valenzi, Andrea Porporati και Paolo Restuccia, είχε ως στόχο να καλύψει ένα τέτοιο κενό, οργανώνοντας ένα σύνολο εργαστηρίων βασισμένων στην παραγωγή κειμένων, στον τομέα της λογοτεχνίας και του σεναρίου.

Παράλληλα άλλες εμπειρίες άνθιζαν. Αξίζει να αναφερθεί η διαδικασία που καθόρισε η Laura Lepri, η οποία δημοσίευσε το 1997 το δοκίμιο «Scrittura creativa». La scrittura creativa raccontata dagli scrittori che la insegna (Δημιουργική γραφή. Δημιουργική γραφή- αφήγηση από τους συγγραφείς που τη διδάσκουν), στο οποίο μια σειρά από καθιερωμένους συγγραφείς συνέβαλαν στην οικοδόμηση μιας ανάλυσης της δημιουργικής γραφής, προκειμένου να διερευνηθούν οι διαδικασίες που επιτρέπουν στον/στην συγγραφέα να μετατρέψει τις σκέψεις και τις ιδέες, σε απτά και δημιουργικά αφηγηματικά κομμάτια.

Μετά από λίγα χρόνια, το 1994, ιδρύθηκε η σχολή Holden στο Τορίνο, με τον Alessandro Baricco ως τον έναν εκ των ιδρυτών της.

Με στόχο την κατασκευή και μια οργανικής και σφαιρικής πρακτικής, η οποία θα μπορούσε να επικεντρωθεί στη θεμελίωση μιας νέας μεθόδου γραφής που θα βασίζει την εφαρμογή της σε δημιουργικές διαδικασίες, η Σχολή Δημιουργικής Γραφής «Omero» προσέγγισε τη διδακτική παράδοση της δημιουργικής γραφής στο ακαδημαϊκό πλαίσιο μερικών από τα σημαντικότερα πανεπιστήμια των ΗΠΑ.

Στις αρχές της δεκαετίας του '20 το Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν πρόσφερε στον Ρόμπερτ Φροστ, τον πιο σημαντικό ποιητή εκείνων των χρόνων, την διδασκαλία κάποιων μαθημάτων, αλλά από τη δεκαετία του '60 τα Αμερικανικά Πανεπιστήμια άρχισαν να προτείνουν προγράμματα δημιουργικής γραφής αναζητώντας βοήθεια από σύγχρονους επαγγελματίες που επέβλεπαν τους/τις μαθητές/-τριες και τα λογοτεχνικά τους έργα.

Αναφέρουμε μεταξύ και άλλων τον E.L. Doctorow at N.Y. University, R. Carver at Syracuse University.

Το Εργαστήριο Εικόνας και Δημιουργικής Γραφής στο Πανεπιστήμιο La Sapienza από το 1996 έως το 1999

Οι ακαδημαϊκές εμπειρίες που προτείνονται στο πλαίσιο του μαθήματος «Εργαστήριο Εικόνας και Δημιουργικής Γραφής» που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο «La Sapienza» της Ρώμης, από τον Stasi στόχευαν στη διερεύνηση όλων εκείνων των διαδικασιών που επιτρέπουν την πραγματοποίηση μιας αναπαραστατικής έκφρασης μέσω της πράξης γραφής, εισάγοντας μία σημαντική αλλαγή που καθορίζεται από τη συμπερίληψη της οπτικής παραγωγής και της εικασίας. Με βάση τα θέματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, συγγραφείς, μελετητές και καλλιτέχνες από διάφορους κλάδους συμμετείχαν, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα βαθύτερο και περισσότερο σύνθετο όραμα για το τι σημαίνει έκφραση μέσω της γραφής. Τα αποτελέσματα του μαθήματος οδήγησαν στη δημοσίευση των δύο πρώτων τόμων της «Θεωρίας και Πράξης της Δημιουργικής Γραφής», που επιμελήθηκαν οι Tullio De Mauro, Pietro Pedace και Annio Gioacchino Stasi, (Omero, 1999).

(Προσκεκλημένοι/-ες ομιλητές/-τριες: Lidia Ravera, συγγραφέας, Francesca Sanvitale, συγγραφέας, Clara Sereni, συγγραφέας, Valerio Magrelli, ποιητής, Marco Bellocchio, σκηνοθέτης, Massimo Fagioli, ψυχίατρος, Remo Bodei, μελετητής αισθητικής, Paolo Valesio, μελετητής αισθητικής και νευροβιολόγος, συγγραφέας, Emilio Garroni, φιλόσοφος, Filippo La Porta, κριτικός λογοτεχνίας, Marino Sinibaldi, κριτικός λογοτεχνίας και σκηνοθέτης ραδιοφώνου3.)

Μια άλλη σημαντική εμπειρία αντιπροσωπεύεται από τη διοργάνωση του «Φεστιβάλ Città della scrittura» (Φεστιβάλ Πόλης της Γραφής), του οποίου διοργανώθηκαν δύο εκδόσεις το 1994 και το 1995.

Στην πρώτη έκδοση συμμετείχαν μεταξύ άλλων οι Marco Bellocchio, Massimo Fagioli και Enrico Ghezzi. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στην καλλιτεχνική συνεργασία μεταξύ του σκηνοθέτη και του σεναριογράφου, αναλύοντας το πειραματικό οπτικοακουστικό έργο με τίτλο «Il sogno della farfalla» (Το όνειρο της πεταλούδας), σε σκηνοθεσία Bellocchio το 1994.

Η μέθοδος έρευνας της συγγραφικής διαδικασίας

Η έρευνα επικεντρώθηκε στον τρόπο διερεύνησης της γλωσσολογίας που ξεπέρασε την αισθητική και λογοτεχνική κριτική προσέγγιση διερευνώντας, μέσω σημείων, μια σειρά οπτικών διεργασιών που θα μεταμορφώνονταν σε σημειωτική μεθοδολογία και πράξη.

Το πρόβλημα ήταν πώς είναι δυνατόν να κατανοήσουμε μια διαδικασία κατά τη δημιουργία της, εάν θα μπορούσε κανείς/καμία να υπερβεί μια βιωματική διάσταση και πάνω απ' όλα, εάν αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε δραστηριότητες κατάρτισης και διδασκαλίας.

Καθοριστική ήταν η επαφή με το έργο του Tullio De Mauro, που συνίστατο σε μια σειρά από συνεντεύξεις και ομιλίες που διαφώτισαν την ανάγκη του συγγραφέα να δημιουργήσει μια σχέση με έναν ορισμένο βαθμό ατομικής έκφρασης (Saussurian parole) δημιουργικής φύσης μέσω μιας προσέγγισης μιας προγλωσσικής στάσης. Ακολουθεί μια σειρά από σύντομα αποσπάσματα:

- «Lezione di dinamica dei fluidi ad una farfalla» (Μάθημα δυναμικής ρευστών σε μια πεταλούδα), 1995:

Ο ερευνητής πρέπει να αξιοποιήσει την ικανότητα *«πρόσληψης και την προγλωσσική νοημοσύνη που είναι γενικά γνωστική και σημειωτική»*, κατανοώντας τα σημάδια της διαδικασίας και χωρίς να προβεί σε άμεσες λεκτικές παρατηρήσεις, αν και είναι σε θέση να πραγματοποιήσει μια *«κρίση που αιωρείται»*. Με αυτόν τον τρόπο, οι εσωτερικοί σύνδεσμοι θα ενθαρρύνουν μία οπτικοποίηση όλων των σταδίων μιας διαδικασίας που αφήνει ίχνη στην αντιπαράθεση με τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες, αναβάλλοντας τη λεκτική έκφραση για μεταγενέστερους χρόνους: η διεγερμένη διαδικασία που συλλαμβάνεται εν εξελίξει (fiery) είναι μεταμορφωτική, δυναμική, σύμφωνα με τις απόψεις του Ρώσου ψυχολόγου Lev Semënovič Vygotskij.

Είναι απαραίτητο να οικοδομήσουμε ένα σύνολο επεξηγηματικών υποθέσεων των διαδικασιών που είχαν ως αντικείμενο μια συγκεκριμένη αντίδραση. Αυτό οδηγεί σε μια σειρά στοχασμών σχετικά με την έννοια των «νοητικών εικόνων» που επεξεργάζονται κατά τη διαδικασία της γραφής, και την ψυχική κατάσταση στην οποία επεξεργάζονται όταν είναι ξύπνιοι. Εικόνες που διαφέρουν από αυτές της καθαρής συνειδητής πρόσληψης.

Ποια είναι η βάση της εξήγησης της απατηλής αντίληψης της αναπαραγωγής της κινούμενης εικόνας στον κινηματογράφο;

Η θεωρία του Fagioli για τη γέννηση και τον πρώτο χρόνο ζωής του μωρού εξηγεί πώς η πρόσληψη περνά από μια προλεκτική φάση, χωρίς λόγια, σε μια λεκτική.

- «La frontiera mobile del linguaggio» (Το κινούμενο σύνορο της γλώσσας), στο πλαίσιο «Εργαστήριο εικόνας και Δημιουργικής Γραφής», 2007:

Η συζήτηση επικεντρώθηκε στον πρώτο χρόνο ζωής του παιδιού και στη σχέση αυτής της εμπειρίας και της δημιουργικής διαδικασίας που βιώνει ως ενήλικας.

Μια διαδικασία που ορίζεται από τον Fagioli ως δημιουργική: η επεξεργασία των σκέψεων και της γλώσσας με αναπαραστατικό τρόπο.

Οι αναπαραστατικές διαδικασίες ενηλίκων συνίστανται στην αναδημιουργία της μετάβασης από απροσδιόριστες εικόνες και ήχους σε μια συγκεκριμένη κατασκευή. Αναδημιουργώντας δηλαδή το νόημα των εκφράσεών μας με όλο το συναισθηματικό και γνωστικό περιεχόμενο που σηματοδοτεί αυτή η ανθρώπινη πράξη.

Η διαδικασία αξιολόγησης της εισαγωγής της οπτικής διέγερσης ενισχύθηκε από την έντονη πνευματική αντιπαράθεση μεταξύ του Stasi, του ψυχιάτρου Massimo Fagioli και του καταξιωμένου σκηνοθέτη Marco Bellocchio.

Ο Massimo Fagioli ήταν ένας από τους σημαντικότερους Ιταλούς ψυχιάτρους, γνωστός για τη Θεωρία της Γέννησης του οποίου το θεμελιώδες κείμενο «Instinct of Death and Knowledge» (1972), έχει μεταφραστεί στα Αγγλικά και τα Γερμανικά. Διεξήγαγε συλλογική ψυχανάλυση για 37 χρόνια στη Ρώμη, δημιουργώντας μια νέα σχολή ψυχιατρικής. Δραστηριοποιούμενος σε καλλιτεχνικούς τομείς όπως η αρχιτεκτονική και ο κινηματογράφος, ήταν συγγραφέας αναγνωρισμένων σεναρίων: «La Condanna» (The Conviction), 1991, Silver Bear Festival Berlin και «Il sogno della farfalla» (Το όνειρο της πεταλούδας), 1994 σε σκηνοθεσία Marco Bellocchio. Το 1998 σκηνοθέτησε την ταινία «Il cielo della luna» (Ο ουρανός του φεγγαριού).

Ο Μάρκο Μπελόκιο είναι ένας από τους πιο σημαντικούς και διάσημους Ιταλούς σκηνοθέτες από τη δεκαετία του '60 με το «I pugni in tasca» (Γροθιές στις τσέπες), 1965, κέρδισε το Χρυσό Λιοντάρι για μια ζωή το 2011. Έχει κερδίσει αμέτρητα εθνικά και διεθνή βραβεία. Με τον Fagioli εργάστηκε στο έργο «Diavolo in corpo» (Διάβολος στο σώμα), 1986, «La condanna» (Η καταδίκη), 1991. Μαζί εργάστηκαν στο έργο «Il sogno della farfalla» (Το όνειρο μιας πεταλούδας), ένα οπτικοακουστικό έργο διάρκειας 100 λεπτών που παρουσιάστηκε στην ενότητα «Un sure regard» του 47ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών. Η ταινία παρουσιάζει τον Massimo, έναν δεκατετράχρονο ηθοποιό που επιλέγει να μείνει σιωπηλός εκτός από τις στιγμές που βρίσκεται στη σκηνή.

Η ανάπτυξη μιας νέας σχέσης εικόνας και γραφής

Το 1994 η συζήτηση μετατοπίστηκε προς τη διερεύνηση των ασυνείδητων επεξεργαστικών διεργασιών σε κατάσταση εγρήγορσης, στην οποία το θέμα της εικόνας σε σχέση με ένα γραπτό κείμενο βρήκε μια σημαντική συνάφεια.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ των πρακτικών γραφής, της ψυχολογίας και των τεχνικών οπτικής αφήγησης, καθόρισε μια σημαντική πρόοδο στη δυναμική της έρευνας και ανίχνευσε στοιχεία όπως, την ιδέα ότι η ασυνείδητη επεξεργαστική διαδικασία γραφής μπορούσε να εκφραστεί σε κατάσταση εγρήγορσης και να διεγείρει, μέσω παιδαγωγικών τεχνικών, μια ενεργητική και εσωτερική μετάβαση από την πράξη της γραφής στον κόσμο των εικόνων.

Προκειμένου να εμβαθύνει τη διαδικασία ανάλυσης και ορισμού της αξιολόγησης των ασυνείδητων επεξεργαστικών διεργασιών σε κατάσταση εγρήγορσης, ο Stasi οργάνωσε το 1994 μια επόμενη σειρά 3 διαλέξεων, που εμπλουτίστηκαν με τη συνεργασία των De Mauro, Fagioli, Bellocchio και νέων συμμετεχόντων όπως ο Enrico Ghezzi και ο κριτικός κινηματογράφου Valerio Caprara.

Ο Enrico Ghezzi είναι σύγχρονος κριτικός κινηματογράφου και τηλεοπτικός συγγραφέας. Ως δημιουργός τηλεοπτικών προγραμμάτων και κύκλων αφιερωμένων στον κινηματογράφο, έπαιξε βασικό ρόλο τόσο στη διάδοση της ασυνήθιστης και αρκετά απρόσιτης κινηματογραφίας, όσο και στην επανερμηνεία κλασικών κινηματογραφικών ειδών και στιγμών της ιστορίας του κινηματογράφου, που πάντα παρουσιάζονται και επιλέγονται με ένα πρωτότυπο κριτικό μάτι.

Αυτή η δέσμευση πλαισιώθηκε από μια καινοτόμο αντίληψη για το τηλεοπτικό μέσο, που εγκαθίδρυσε ο Ghezzi αποσυναρμολογώντας και εξηγώντας επικοινωνιακούς τρόπους και φανταστικές συνδέσεις μέσω του μοντάζ, της κατ' εξοχήν κινηματογραφικής διαδικασίας ή μέσω σχολίων και σημειώσεων στο περιθώριο που ενσωματώνονται στο έργο και μπορούν να ενισχύουν την αίσθησή του ή να το πλαισιώνουν ιστορικά.

Ο Valerio Caprara υπήρξε καθηγητής Ιστορίας και Κριτικής του Κινηματογράφου στη Σχολή Γραμμάτων και Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Νάπολης "L'Orientale" και στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου της Νάπολης "Suor Orsola Benincasa". Από το 1979 είναι κριτικός κινηματογράφου στην εφημερίδα "Il Mattino". Σήμερα είναι μέλος της επιστημονικής επιτροπής του Centro Sperimentale di Cinematografia και της Accademia del Cinema Italiano, Premi David di Donatello. Μελετητής του σύγχρονου και σύγχρονου ιταλικού κινηματογράφου και των κλασικών ειδών του αμερικανικού κινηματογράφου, είναι συγγραφέας πολυάριθμων βιβλίων, μονογραφιών και δοκιμίων.

Τα αποτελέσματα αυτού του συμποσίου δημοσιεύθηκαν τον Μάρτιο του 1995 στο περιοδικό Omero, έτος 1, No.1 και στο "Teoria e pratica della scrittura creativa I" του Stasi (Θεωρία και Πρακτική της Δημιουργικής Γραφής I), Omero, 1996.

Καλλιτεχνικές και πολιτιστικές αναφορές που σχετίζονται με τη δημιουργική διαδικασία

Η μελέτη των Ημερολογίων του Φραντς Κάφκα, αλλά επίσης τα έργα και τα γραπτά των Τζέιμς Τζόις, Φώκνερ και Κόνραντ αναφέρονταν ρητά σε μια ικανότητα φαντασίας που μπορεί να αναπτυχθεί σε κατάσταση εγρήγορσης.

Στο αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα του Stephen Hero, Joyce που δημοσιεύτηκε μετά θάνατον, αναφέρει ότι μία «θεοφάνεια» (epiphany) είναι μια «*αιφνίδια πνευματική εκδήλωση, είτε στη χυδαιότητα του λόγου ή της χειρονομίας, είτε σε μια αξιομνημόνευτη φάση του ίδιου του μυαλού*» (Stephen Hero 211), πιστεύοντας ότι αυτά οι θεοφάνειες πρέπει να καταγράφονται «*με εξαιρετική προσοχή, αφού οι ίδιες [θεοφάνειες] είναι οι πιο λεπτές και παροδικές στιγμές*» (211).

Με τον ίδιο τρόπο, αναδείχθηκαν πρακτικές ευφάνταστης αντίδρασης και αργότερα έγιναν πράξεις οπτικών σημείων και γραφής, στιγμές που μπορούν να αποδοθούν στην αφηγηματική τεχνική, οριζόμενες ως «Θεοφάνειες», άμεσες αλλά όχι αυτοσχέδιες γραφές, που ήταν προοίμιο για τη χρήση του ρεύματος συνείδησης και εσωτερικού μονόλογου στη γραφή.

Η θεοφάνεια (Epiphany) στη λογοτεχνία αναφέρεται γενικά σε μια ξαφνική πνευματική παρουσία, μια ξαφνική ενόραση ή συνειδητοποίηση που αλλάζει τη διαδικασία της εσωτερικής κατανόησης και μιας βαθύτερης κατανόησης του κόσμου.

Στο πλαίσιο του ιδεασμού και της ανάπτυξης μιας συστηματικής πρακτικής που έχει εφαρμοστεί στις εργαστηριακές δραστηριότητες γραφής, το στοιχείο της θεοφάνειας αντιπροσωπεύει ένα συγκλονιστικό στιγμιότυπο που διευκολύνει μια διαδικασία εσωτερικής ωρίμανσης και συνειδητοποίησης. Ο εσωτερικός εαυτός ενός/μίας συγγραφέα ρέει από μια ευφάνταστη άυλη χωροχρονική διάσταση, που σχηματίζεται από λεπτές διαισθήσεις και ξεδιπλωμένο υλικό, στην πολύ απτή και καθορισμένη περιοχή της λευκής σελίδας.

Ένα άλλο σχετικό στοιχείο, είναι ο ορισμός της αποξένωσης (ostranenie), που παρέχεται από τον Ρώσο φορμαλιστή Viktor Shklovskij's, θεωρητικό της λογοτεχνίας, κριτικό, συγγραφέα και φυλλαδιογράφο. Στο δοκίμιό του «Θεωρία της πεζογραφίας», που γράφτηκε το 1925 και μεταφράστηκε το 1990, αναστοχάζεται τη δυναμική και τους μηχανισμούς μιας διαδικασίας «αποστασιοποίησης» και «αλλοτρίωσης» που ορίζεται ως «αποξένωση».

Το δοκίμιο του 1917 «Η τέχνη ως τεχνική» δηλώνει ότι η *ostranemie* πρέπει να θεωρείται ως η διάλυση των καθιερωμένων συνηθειών υποδοχής. Στην καθημερινή ζωή, συχνά αντιλαμβανόμαστε τα πράγματα μόνο επιφανειακά. Με άλλα λόγια, δεν τα βλέπουμε πραγματικά όπως είναι. Για να κατανοήσουμε την πραγματικότητα, πρέπει να ξεπεράσουμε την «τυφλή πρόσληψη» και αυτό μπορεί να γίνει μέσω μιας κατάστασης αποστασιοποίησης. Αυτή η διαδικασία, σύμφωνα με τον Shklovskij, αποτελεί το ουσιαστικό καθήκον κάθε είδους τέχνης.

Πρώιμα στάδια της μεθοδολογικής προσέγγισης: θεωρία πρόσληψης και αξία των λέξεων

Έγινε απαραίτητο να επισημοποιηθεί και να καθοριστεί μια νέα μεθοδολογική προσέγγιση που θα μπορούσε να βασίσει την πρακτική της στην αλληλεπίδραση μεταξύ πρόσληψης και αντίδρασης σε ένα δεδομένο φανταστικό ερέθισμα.

Ακολουθώντας ένα τέτοιο πλαίσιο, το έργο του Tullio De Mauro απέκτησε καθοριστικό ρόλο, ιδίως στο δοκίμιο «Η αξία των λέξεων», του οποίου την αγγλική έκδοση επιμελήθηκε ο Treccani το 2019, αναφέρεται το πώς ορίζουμε και ποσοτικοποιούμε το βάρος των λέξεων.

Μπορούμε να ξεκινήσουμε, δηλώνει ο De Mauro, περιγράφοντας τις μορφές και στη συνέχεια τις χρήσεις τους. Για παράδειγμα, εμείς μπορούμε να εξετάσουμε τον χώρο που καταλαμβάνουν μέσα σε μια γραμμή ή σε μια ομιλία. Επιπλέον, το λεγόμενο βάρος μιας λέξης προσδιορίζεται από ένα σύνολο στοιχείων που αφορούν την σημασία της, μια πτυχή που οι ειδικοί ορίζουν ως «σημασιολογία».

Αυτή η εργασία παρουσιάζει βήμα προς βήμα ένα ταξίδι στην σημασία των λέξεων, προσφέροντας μια αρχαιολογική ανασκαφή της ιταλικής γλώσσας, αναζητώντας ξεχασμένους γλωσσικούς θησαυρούς καθώς αποκαθιστώνται την σημασία και το συγκεκριμένο στην καθημερινή μας ομιλία. Το κείμενο εισάγεται από τον γλωσσολόγο Stefano Gensini και ξεδιπλώνει έναν προβληματισμό για τις λέξεις και τη χρήση τους και για την κοινωνία μας: διευκολύνουν τόσο την αυτό-αναγνώριση όσο και την ανθρώπινη αλληλεπίδραση.

Χάρη στην εκτεταμένη έρευνα που παρείχε η γερμανική σχολή σύγχρονης κριτικής, που αναπτύχθηκε από τους Wolfgang Iser και Hans Robert Jauss, συνιδρυτών του Πανεπιστημίου της Κωνσταντίας και της ομάδας λογοτεχνικών σπουδών Constance, η μεθοδολογία του Stasi απέκτησε βαθύτερο νόημα.

Ο Jauss ήταν καθηγητής λογοτεχνικής κριτικής και ρομαντικής φιλολογίας, η εκδοχή του για τη θεωρία της πρόσληψης εισήχθη στα τέλη της δεκαετίας του 1960, μια περίοδο κοινωνικής, πολιτικής και πνευματικής αστάθειας στη Δυτική Γερμανία.

Η θεωρία πρόσληψης του Jauss επικεντρώθηκε στον αναγνώστη και όχι στον συγγραφέα ή το κείμενο, που πέτυχε μια νέα αναγνώριση. Μέσα από ένα πολύπλευρο σύνολο αντιδράσεων η πράξη της ανάγνωσης και της ανταπόκρισης σε ένα κείμενο απέκτησε συνάφεια στη διαδικασία της δημιουργίας της σημασίας. Το «Rezeptions geschichte», «Ιστορία της Πρόσληψης» του Jauss απεικόνισε την εξέλιξη της πρόσληψης ενός κειμένου με τα σχετικά εξελισσόμενα παραδείγματα μέσα στη λογοτεχνία.

Αυτή η θεωρία αναπτύχθηκε στη Γερμανία ταυτόχρονα με τις αλλαγές στη γαλλική και αγγλοαμερικανική κριτική, από μια στρουκτουραλιστική εστίαση στο λογοτεχνικό κείμενο σε μια μεταστρουκτουραλιστική άποψη ως προς τη διαμόρφωση και τον πολλαπλασιασμό του νοήματος.

Η απάντηση αναγνώστη/τριας σε ένα κείμενο θεωρήθηκε εδώ ως το κοινό προϊόν του ορίζοντα του ίδιου του αναγνώστη ή της αναγνώστριας προσδιορισμένου από την προσωπική φαντασία.

Επιπλέον, ο Wolfgang Iser, καθηγητής Αγγλικής και συγκριτικής λογοτεχνίας στην βιβλιοθήκη athenaeum, διατήρησε αργότερα τον ρόλο αναγνώστη/-τριας ως αποτελεσματικού/-ής

συνεισφέροντος/-ουσας στην παραγωγή της διευκρίνισης και της κατανόησης μιας γραπτής παραγωγής.

Η μεθοδολογία του Stasi τροφοδοτήθηκε από τον πλούτο αυτών των ερευνών και εισήγαγε την ιδέα μιας παραγωγικής και ευφάνταστης αντίδρασης σε ένα κείμενο ή μια λέξη, μια δημιουργική συγγραφική δράση και εικαστικές παραγωγές.

Το περιβάλλον του εργαστηρίου έγινε ένας χώρος όπου η προσπάθεια συνίστατο στον πειραματισμό γύρω από την αρχική φύση της γλωσσικής πράξης. Αναγνωρίζοντας την κυκλική της διαδικασία, ο Stasi και οι μαθητές/-τριες του διερεύνησαν τη γλώσσα ως αντικείμενο που έπρεπε να δοκιμαστεί, να αποδομηθεί, να προσαρμοστεί και να ξετυλιχτεί.

Στο ήδη αναφερθέν δοκίμιο «Η αξία των λέξεων», ο De Mauro δηλώνει πως η μόνη αναγνώριση εκδότη/-τριας και παραλήπτη/-τριας μιας διατύπωσης κινδυνεύει να είναι πολύ σχηματική, θεωρώντας ότι αυτή η προσέγγιση θα περιλάμβανε τη στιγμή της πρόσληψης ενός συνόλου λέξεων ως ένα είδος κατοπτρισμού της παραγωγής με αντίστροφους όρους: *«Υποθέσεις για εκφραστικά εξατομικευμένα και σημασιολογικά εξατομικευμένα επεξεργάζονται από εμάς πριν και έξω από τη γνώση και τους προσδιορισμούς μιας συγκεκριμένης γλώσσας και λεκτικής γλώσσας: σε προσληπτική βάση και προγλωσσική νοημοσύνη, γενικά γνωστική και σημειωτική. (σελ.59)»*

Ο πυρήνας της παραγωγικής και διδακτικής έρευνας του Stasi συνίστατο στο να ζητήσει από μαθητές/-τριες και γενικότερα το σύνολο των συγγραφέων, γλωσσολόγων, καλλιτεχνών, κινηματογραφιστών, κριτικών και ψυχολόγων που συνδέθηκε, να εφαρμόσουν μια αποδομητική πρακτική στη χρήση των λέξεων και της γλώσσας, προκειμένου να συνδεθούν με αυτή την προγλωσσική νοημοσύνη με μια διαισθητική προσέγγιση.

Έτσι, η αλληλεπίδραση που πρότεινε ο Stasi σε συμμετέχοντες/-ουσες στα εργαστήρια γραφής δεν ήταν απλώς λογική και λογικά διερευνητική. Ανήκε σε μια πρακτική σχεδιασμένη να ευνοεί την ανάπτυξη μιας εσωτερικής προδιάθεσης προς μια στάση «προγλωσσικής νεφελοποίησης» που θα αναφερόταν στην προσληπτική βάση και την προλεκτική νοημοσύνη, παρόμοια με μια ασυνείδητη κατάσταση εγρήγορσης.

Με το θέμα της προγλωσσικής πραγματικότητας ασχολείται επίσης εκείνα τα χρόνια ο ψυχίατρος Massimo Fagioli, ο οποίος επισημοποιεί μια θεωρία που συνδέει τις σύνθετες ικανότητες φαντασίας και παραγωγής εσωτερικών εικόνων με τις πρώτες στιγμές της γέννησης.

Προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα αυτού του είδους την ερμηνεία, αναφέρονται εδώ μερικές απόψεις από τα κείμενα και τα δημοσιευμένα άρθρα του Massimo Fagioli:

ΥΛΗ + ΕΝΕΡΓΕΙΑ = ΣΚΕΨΗ

Αυτή είναι η φόρμουλα της Θεωρίας Γέννησης του Massimo Fagioli.

Κατά τους μήνες της κύησης, πρώτα το έμβρυο και μετά το αναπτυσσόμενο έμβρυο, βυθίζονται σε ένα εντελώς σκοτεινό περιβάλλον και αδιαπέραστο στο φως, όπου βασιλεύει αυτό που στην ιατρική ονομάζεται ομοιόσταση (μια σταθερή ισορροπία παρά τις εξωτερικές παραλλαγές), με στόχο τη βιολογική ανάπτυξη του εμβρύου. Τη στιγμή της γέννησης αυτή η ομοιόσταση παύει και ενώ έρχεται στο «φως» συμβαίνουν δραστικές αλλαγές για το νεογέννητο, που είναι πρώτα απ' όλα η μετάβαση από ένα περιβάλλον απόλυτου σκότους στο φως. Όταν το φωτόνιο (ενέργεια) χτυπά τον αμφιβληστροειδή (ύλη) του ματιού του νεογνού, το μόνο μέρος της εγκεφαλικής ουσίας ανοιχτό προς τον έξω κόσμο, υπάρχει η ενεργοποίηση φωτοευαίσθητων νευρώνων που διαχέουν την ηλεκτρική ώθηση σε ολόκληρο το νευρικό σύστημα.

Σύμφωνα με τον Fagioli, ακριβώς τη στιγμή που η εγκεφαλική ουσία του νεογέννητου αντιδρά στο ερέθισμα του φωτός σχηματίζεται η ανθρώπινη διανοητική πραγματικότητα (σκέψη): αυτή η αντίδραση έχει οριστεί από τον Fagioli ως «παλμός».

«[...] η έλευση του φωτός στον αμφιβληστροειδή προκαλεί τη συνειδητοποίηση μιας άυλης πραγματικότητας που ονομάζεται παλμός».

14 Ιανουαρίου, 2017

Η ορμή μπορεί να οριστεί ως μια ψυχική αμυντική αντίδραση που ακυρώνει, με την έννοια ότι καθιστά ψυχικά ανύπαρκτη, την επιθετική πραγματικότητα του μη ανθρώπινου κόσμου (το φως, το κρύο, τους θορύβους), στον οποίο το βρέφος βρίσκεται ξαφνικά. Ταυτόχρονα, ωστόσο, με την «εξαφάνιση» του αφόρητου ερεθίσματος, λόγω της συγχώνευσης της ορμής προς τη ζωτικότητα (κατανοητή από τον Fagioli ως χαρακτηριστικό αντιδραστικότητα και αντίστασης που προκύπτει από τη βιολογική ευαισθησία που αναπτύσσει το έμβρυο από την 24η εβδομάδα της κύησης) εμφανίζεται στο νεογέννητο μια ιδέα ύπαρξης του εαυτού, προφανώς μη συνδεδεμένη με μια λογική και συνειδητή αντίληψη του σώματός του, την οποία το νεογέννητο δεν μπορεί ακόμη να έχει, αλλά που συνδέεται με αυτό που ο Fagioli ονόμασε «*μνήμη-φαντασία*» της αίσθησης που είχε η επαφή του δέρματος του εμβρύου με το αμνιακό υγρό (δυναμική αρχικά ονομαζόμενη από τον Fagioli «*ασυνείδητη ήρεμη θάλασσα*» και αργότερα «*ικανότητα φαντασίας*»).

Θεμελιώδης στη θεωρία του Fagioli ήταν η παρατήρηση της χρονικής παρέκκλισης της μεταβλητής διάρκειας (της τάξης των μερικών δευτερολέπτων) αμέσως μετά τη γέννηση, κατά την οποία το βρέφος είναι ακόμη χωρίς αναπνοή, μυϊκό τόνο και, προφανώς, οποιαδήποτε αντίδραση στο περιβάλλον του. Η μόνη δυνατή δραστηριότητα σε αυτό το διάστημα, που ορίζεται από τον Fagioli «*είκοσι δευτερόλεπτα*», είναι επομένως μια ψυχική αντίδραση, μια αντίδραση που ορίζεται ως ορμή. Η ενεργοποίηση της εγκεφαλικής ουσίας από το φως, θα θέσει στη συνέχεια σε κίνηση και τους κινητικούς νευρώνες, επιτρέποντας έτσι, μέσω της συστολής των αναπνευστικών μυών, της αναπνοής και του πρώτου θρήνου, εμφανές σημάδι που θα κάνει όλους τους παρευρισκόμενους να αναφωνήσουν: «γεννήθηκε»!

Συνοψίζοντας, τη στιγμή της γέννησης, ούτε πριν ούτε μετά, η ανθρώπινη διανοητική πραγματικότητα διαμορφώνεται από τη βιολογική αντίδραση στο φως, που είναι μια μη συνειδητή σκέψη που κάνει αυτό που είναι (ο μη ανθρώπινος κόσμος) αυτό που δεν είναι και, ταυτόχρονα, αυτό που δεν είναι πια (ενδομήτρια ομοιόσταση) αυτό που είναι. Αυτή η πρώτη σκέψη του νεογέννητου ανθρώπου είναι ικανή, λοιπόν, να «εξαφανίσει» ταυτόχρονα τον άψυχο επιθετικό κόσμο και να «εμφανιστεί» η ανάμνηση της αίσθησης που είχε το έμβρυο σε επαφή με το αμνιακό υγρό, που είναι η βεβαιότητα του για την ύπαρξη του δικού του σώματος, ορίστηκε από τον Fagioli στον πρώτο του τόμο, «*Ένστικτο θανάτου και γνώση*», φαντασία της εξαφάνισης.

Από τα γραπτά του Fagioli προέκυψε η ιδιαίτερη προσοχή στη φάση που ακολουθεί τις πρώτες στιγμές της ζωής μετά τη γέννηση, κατά την οποία το νεογέννητο είναι αδρανές και σιωπηλό.

Σταδιακά η σιωπή απέκτησε σημαντικό ρόλο-κλειδί στον ορισμό του διαδικαστικού στοχασμού, που θα μπορούσε να βρεθεί στη θεωρία της γλώσσας του De Mauro ως βασικός υποκινητής της

ικανότητας αυτό-αναστοχασμού της ανθρώπινης γλώσσας, η οποία με μια ευρύτερη έννοια θα μπορούσε να εφαρμοστεί στους τρόπους αναπαραστατικής σκέψης μέσα από εικόνες και μέσα από τη συγγραφική πρακτική.

Επιπλέον, η Marcella Fagioli, κόρη του ψυχιάτρου, έγραψε μια διατριβή στην ιατρική με τίτλο «Ο λόγος του ασυνείδητου». Υποθέσεις συνδέουν τις γλωσσικές μελέτες με την ψυχική πραγματικότητα (1992/1993) στις οποίες διερευνά εάν τις πρώτες ημέρες της ζωής, τα νεογέννητα αναπτύσσουν μια ασυνείδητη σφαίρα που θα μπορούσε να αναφέρεται, μεταξύ άλλων περιπτώσεων, σε μια γλώσσα που προέρχεται από μια σχέση με την πραγματικότητα στη βάση της αντίληψης των ήχων, των απτικών, γευστικών και οσφρητικών αισθήσεων, στην όραση ενός δεδομένου εξωτερικού αντικειμένου.

Σε μια τέτοια διαδικασία, οι λεκτικές αναπαραστάσεις έρχονται χρονολογικά ως τελευταίες και η πρωταρχική σχέση με την οπτική πρόσληψη αναδεικνύει το θέμα της σκέψης μέσω εικόνων και την παραγωγή μιας γλώσσας που τελικά θα εξελισσόταν σε ομιλία και γραφή. Η εξέταση της οπτικής πρόσληψης και αναπαράστασης αναδεικνύει την έννοια της βασικής σημασίας της γραμμής, δεδομένου ότι δεν υπάρχει σχήμα που να μην ορίζεται από τέτοιο γραφικό στοιχείο.

Η μεθοδολογία CraL τρέφεται από αυτήν την έρευνα και αναζητά όλα εκείνα τα σημεία επαφής που θα μπορούσαν να αναπτύξουν μια διαδικασία γραφής μέσω της οπτικής προσέγγισης. Μια ισχυρή αναφορά συνίσταται στην πρόταση των πρακτικών των λεγόμενων Αναπαραστατικών Τεχνών, των οποίων το πιο σημαντικό παράδειγμα αντιπροσωπεύεται από την εμπειρία του Bauhaus.

Το 1926 ο Wassily Kandinsky δημοσίευσε το έργο «Σημείο και γραμμή στο επίπεδο» (Point and Line to Plane), στο οποίο μεταξύ πολλών άλλων πτυχών, υπογραμμίζει πώς οι γεωμετρικές, φυσικές, αισθητικές και πνευματικές έννοιες συνυπάρχουν φυσικά στην πράξη των δημιουργικών διαδικασιών. Δηλώνει ότι «μια γραμμή γεννιέται από ένα κινούμενο σημείο, πολλαπλές γραμμές αλληλεπιδρούν στο βασικό επίπεδο, που ορίζεται ως το υλικό επίπεδο, στο οποίο η έννοια καλείται να λάβει το περιεχόμενο του έργου τέχνης».

Ένας τόσο απτός και ταυτόχρονα εννοιολογικός χώρος μπορεί να μεταφερθεί στην ιδέα της λευκής σελίδας, καθιστώντας πολύ σχετική προσέγγιση την ιδέα των διαδικασιών δημιουργικής γραφής που συνδέονται με την οπτική παραγωγή.

Το εργαστήριο εικόνας και δημιουργικής γραφής από το 1999-2015

Η συνάντηση με τη Mery Tortolini, ζωγράφο και ερευνήτρια έθρεψε την ιδέα της εξερεύνησης ενός δημιουργικού έργου μέσα από περάσματα από το αφηρημένο σημάδι στη γραφή και αντίστροφα.

Η διαδικασία της γραφής άρχισε να περιλαμβάνει μια προηγμένη έρευνα στον τομέα των καλλιτεχνικών πειραματισμών που ο πυρήνας της συνίσταται στην ενεργοποίηση στιγμών αλληλεπίδρασης μεταξύ λέξεων και εικόνων.

Καθώς ένα κινούμενο σημείο καθορίζει τον ορισμό μιας γραμμής, αυτή η νέα προσέγγιση περιλάμβανε μια ψυχοκινητική στάση προς την δημιουργία γραφικών σημείων που προκύπτουν από ερεθίσματα που δεν θα περιλάμβαναν μόνο το γραπτό κείμενο.

Η προσέγγιση έγινε ακόμη πιο συμμετοχική, οι ιεραρχικές σχέσεις που συνήθως χαρακτηρίζουν εκπαιδευτικούς και μαθητές/-τριες απομακρύνθηκαν και ολόκληρη η ερευνητική ομάδα πέτυχε ένα διαμορφωτικό και παιδαγωγικό ρόλο.

Τα μαθήματα ονομάστηκαν «Αναπαραστατικά Μαθήματα», οι μαθητές/-τριες διεγέρθηκαν μέσω μιας αφηγηματικής και θεωρητικής εισαγωγικής ανάγνωσης και μέσω εικόνων που δημιουργήθηκαν ειδικά για αυτούς/ές.

Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, ζητήθηκε από μαθητές/-τριες να έρθουν σε μια σιωπηλή κατάσταση και να χρησιμοποιήσουν χρωματιστές κηρομπογιές και χαρτί για να δημιουργήσουν μια σειρά από οπτικά σημάδια. Αυτή η φάση χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό ενός πρώτου διαχωρισμού, από μια συνειδητή νοητική στάση αφήνοντας το χέρι ελεύθερο να κάνει γραμμές. Στο μεταξύ, οι «μαέστροι» του εργαστηρίου θα ενεργοποιούσαν σιγά-σιγά διαδικασίες ανάγνωσης και αυτοσχεδιασμού λεκτικών παραλλαγών ανάλογα με τη σχέση που δημιουργούσαν με τους μαθητές/τριες.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/-τριες έμειναν μόνοι στην τάξη σε μια σιωπηλή ατμόσφαιρα και έγραψαν ελεύθερα ένα σύντομο κείμενο, προσπαθώντας να συνδεθούν με την εσωτερική και οικεία προλεκτική νοημοσύνη, διεγείροντας την ασυνείδητη κατάσταση εγρήγορσης που έχει ήδη αναφερθεί σε αυτό τον Οδηγό.

Συγχρόνως, οι «μαέστροι» θα επέστρεφαν στον συλλογικό χώρο εργασίας και το σύνολο των εικόνων, που παράχθηκαν με μονόφωνη και σιωπηλή στάση, θα τοποθετούνταν σε γραμμές, για να επισημάνουν τις συνδέσεις μεταξύ οπτικών αναπαραστάσεων και κειμένου.

Κάθε συμμετέχων/-ουσα κλήθηκε να σηκωθεί και να ξαναδιαβάσει τα γραπτά του/της δείχνοντας την εικόνα που είχε δημιουργήσει.

Συνάντηση μετά από συνάντηση, η ροή των εικόνων και των λέξεων πήρε τη μορφή, σε ένα μοντάζ, ενός συλλογικού αφηγηματικού ιδεασμού, στον οποίο ήρωες και ηρωίδες, καταστάσεις, στοχασμοί και ιστορίες συνδέθηκαν. Μια οπτική και γραπτή συλλογική αφήγηση έπαιρνε μορφή.

Τα αποτελέσματα οδήγησαν σε μια σειρά από πολύ ενδιαφέρουσες και διεγερτικές σημειώσεις: τη στιγμή που το γραπτό κείμενο παρήχθη, παραμεριζόταν και μεταφραζόταν στη φυσική πράξη του αφηρημένου σχεδίου, οι μαθητές/-τριες θα έμπαιναν σε ένα χώρο όπου οι λέξεις θα αποκτούσαν βάθος, θα προέκυπταν νέες πτυχές της μουσικότητας και τα γραπτά αποτελέσματα θα έρχονταν σε επαφή με την αναπαραστατική σκέψη.

Οι αφηρημένες κινήσεις των σκέψεων θα μεταφράζονταν σε δομικά οπτικά σημάδια, όπως γραμμή και χρώμα, οπτικές αναπαραστάσεις σε σημαντικά ενισχυμένα μουσικά και φωνητικά κείμενα.

Η επανάληψη αυτής της πρακτικής άφησε ίχνη από σημάδια και σχέδια που με τα χρόνια θα επαναλαμβάνονταν, δημιουργώντας μια σταθερή οπτική αναπαράσταση αυτού που μπορεί να οριστεί ως «εσωτερική κατάσταση».

Τα αποτελέσματα δημοσιεύτηκαν στο *«Εργαστήριο εικόνας και δημιουργικής γραφής. Βήματα και θεωρία. Μια έρευνα για την αναπαραστατική σκέψη»*, Stasi & Tortolini, (2007).

Στο Εργαστήριο εικόνων και δημιουργικής γραφής που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1999 και 2015, καθιερώθηκε μια πρακτική που οδήγησε την ομάδα των παρευρισκόμενων μαθητών/τριών να συνθέσουν, μαζί με τους «μαέστρους» των εκπαιδευτικών μονοπατιών, μια ιστορία χρησιμοποιώντας εικόνες και λέξεις.

Η διέγερση έγινε μέσω της άρθρωσης διαφόρων στιγμών γραπτής παραγωγής και συνειδητού διαχωρισμού από το κειμενικό αντικείμενο και την γλωσσική προσέγγιση. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η στάση κινήθηκε προς μια αναζήτηση της προ-λεκτικής κατάστασης που βιώθηκε στην πρώιμη παιδική ηλικία.

Μια τέτοια πράξη, που έχει ήδη οριστεί ως ψυχαγωγική διαδικασία, χρησιμοποιεί έντονα τη σιωπή ως εργαλείο διαχωρισμού με τη βαθιά γνωστική διάσταση που τείνει να παράγει ο λογικός νους.

Η δημιουργία αόριστων εικόνων και η ακόλουθη διάθεση σε οπτικές γραμμές ενθάρρυναν την πρόθεση να αναδημιουργηθεί η μη προσλαμβανόμενη ηχητικότητα μιας δεδομένης εκφραστικής πρότασης.

Σημαντική ήταν τότε η άμεση σχέση που απόκτησε η ομάδα, με την ολιστική μέθοδο κοντινής επαφής, χειρονομιών, λεκτικής επικοινωνίας και αναπαραστάσεων.

Αργότερα, κάθε συμμετέχων/-ουσα παρακινήθηκε και δόθηκε μια παρόμοια διαδρομή να ακολουθήσει, επιστρέφοντας από την οπτική παραγωγή στη συγγραφή.

Κάθε χρόνο, ως πράξη επιστροφής, διαβάζονταν συλλογικές ιστορίες στο κοινό στο τέλος του μαθήματος και στη συνέχεια σε συνεργασία με το θέατρο Ateneo προβάλλονταν παραστάσεις και θεατρικές παραστάσεις.

Αυτή η εμπειρία οδήγησε σε έναν ουσιαστικό εμπλουτισμό μιας μεθοδολογίας που φυσικά κινήθηκε προς την οπτικοακουστική γλώσσα και την εμπειρία με το ICBSA.

Δημιουργικό εργαστήριο- ήχοι και εικόνες σε κίνηση στο ICBSA

Ξεκινώντας από το 2013-2014 στο ICBSA (Central Institute for Sound and Audiovisual Heritage) του MIBACT ο Annio Gioacchino Stasi ενθάρρυνε την ιδέα της εφαρμογής της ίδιας μεθοδολογίας στο πλαίσιο της Οπτικοακουστικής γλώσσας.

Εισάγοντας το στοιχείο της κίνησης ως προς την οπτική παραγωγή, υπογράμμισε μια ιστορική και γλωσσική πτυχή που είχε δημιουργήσει η έλευση μηχανών ικανών να αναπαράγουν ήχους και εικόνες.

Για εκατόν πενήντα χρόνια υπήρξε μια βαθιά τροποποίηση στον τρόπο με τον οποίο επεξεργαζόμαστε και σκεφτόμαστε την πραγματικότητα σε μια πρακτική οπτικοακουστικής σκέψης και γλώσσας που εμπλέκει όλους/-ες και ιδιαίτερα τις νέες γενιές: τους ψηφιακούς ιθαγενείς. Αυτή η πραγματικότητα ξεπερνά τα όρια του επαγγελματισμού που χρησιμοποιούνταν για τη δημιουργία οπτικοακουστικών προϊόντων για τα μέσα επικοινωνίας, τον κόσμο της ψυχαγωγίας και του θεάματος.

Υπάρχει, στη σύγχρονη εποχή, ένας έμμεσος γραμματισμός που καθορίζεται από τη συνεχή και περιεκτική σχέση και τη δεκτική και παραγωγική χρήση της οπτικοακουστικής γλώσσας σε αναπαραγωγική βάση.

Μπορούμε λοιπόν να επισημάνουμε ορισμένα βασικά στοιχεία που περιλαμβάνει η εφαρμογή της εργαστηριακής μεθοδολογίας στα οπτικοακουστικά, ότι δηλαδή:

- προτείνει την αναδημιουργία μιας ευφάνταστης και συναισθηματικής αντίδρασης ατομικής και συλλογικής έκφρασης μέσω της γλωσσικής χρήσης εργαλείων οπτικοακουστικής αναπαραγωγής.
- τοποθετεί μέσα στην διάκριση των δυναμικών του διαχωρισμού. Αυτές είναι το χαρακτηριστικό των διαφοροποιημένων τρόπων σκέψης: ύπνος (ονειρική σκέψη με εικόνα), εγρήγορση (λογική-ορθολογική σκέψη) προ-λεκτική κατάσταση (ασυνείδητη εικόνα όχι ονειρική αναπαραστατική σκέψη).
- επιτρέπει σταδιακά με την πάροδο του χρόνου να διαφοροποιηθούν οι τρόποι σκέψης αναπτύσσοντας τη δική του/της καθένας/καθεμία οπτική γωνία μέσω μιας εκφραστικής πρακτικής προκειμένου να προσδιορίσει το γλωσσικό σύστημα αναφοράς στο οποίο είναι βυθισμένος/-η και να δημιουργήσει μια κριτική διαλεκτική με αυτό.
- δημιουργεί μια διαφορετική σχέση με το παρόν μέσα από μια δράση της γλώσσας που απομονώνει και αναλύει συγκρούσεις και θέματα που υπάρχουν στην ιστορία και στην κοινωνική ζωή.
- προτείνει σε εκπαιδευτικά (σχολεία) ή κοινωνικά πλαίσια αυτόν τον τρόπο γλώσσας και έκφρασης ως δυνατότητα και σύγκριση με άλλες γενιές και πολιτισμικές ομάδες που υπάρχουν στην κοινωνία για να μοιραστούν και να δυναμιτίσουν τις συγκρούσεις.

Γραφή και Αναπαραγωγικότητα του Πραγματικού

Η αναπαραγωγή της κίνησης του ήχου και των εικόνων είναι το θεμέλιο μιας επανάστασης σε μια γλώσσα που αναπτύχθηκε στα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα. Κληρονόμησε την ορμή από τον θετικισμό για να επιτύχει αυτό που δεν είχε συμβεί ποτέ στην ανθρώπινη ιστορία: να γίνει αντιληπτό και σταθερό κάτι που θα φαινόταν στα μάτια και στα αυτιά μας σε μια άυλη χρονική στιγμή.

Αυτό είναι, για την εικόνα που αναπαράγεται σε κίνηση, το φαινόμενο Phi, μια απατηλή πρόσληψη όπως περιγράφεται από τον Wertheimer το 1912. Στο άρθρο του «Πειραματικές μελέτες για την πρόσληψη της κίνησης» αναλύει πώς η κύλιση είκοσι τεσσάρων καρέ στατικών εικόνων ανά δευτερόλεπτο δίνει την εντύπωση μιας κίνησης που στην πραγματικότητα δεν υπάρχει.

Οι θεωρητικοί της Gestalt όπως οι Wertheimer, Kohler και Koffka αξιολόγησαν τον τρόπο με τον οποίο ο αμφιβληστροειδής συλλέγει οπτικά δεδομένα και πώς η οπτική αντίληψη περιλαμβάνει εικασιακές αξιολογήσεις.

Η ανθρώπινη εμπλοκή του ευφάνταστου και χρονικού χαρακτήρα που κυριαρχεί στις αντιδράσεις όσων σχετίζονται με μια μορφή που βασίζεται στην αναπαραγωγικότητα της πραγματικότητας, απέκτησε συνάφεια και από αυτά τα δύο συστατικά προέκυψαν νέοι τρόποι αφήγησης, ψυχαγωγίας και βασικά σκέψης, επικοινωνίας και αναπαράστασης της πραγματικότητας.

Ο κινηματογράφος είναι ένα τεχνούργημα που κατέστησε δυνατή για πρώτη φορά τη συλλογή απευθείας από την πραγματικότητα μιας σειράς κινούμενων εικόνων και ήχου που επιτρέπουν την κατασκευή μιας παγκόσμιας γλώσσας. Έχει μια τεράστια δύναμη πάνω στο μυαλό μας γιατί δημιουργεί μια αναπαραγόμενη πραγματικότητα που επικαλύπτεται με μια αίσθηση αλήθειας.

Ένα είδος ονειροπόλησης στο οποίο μπορούμε να αφήσουμε τον εαυτό μας να πάει, με ορθάνοιχτα μάτια.

Όταν η παράσταση τελειώνει και τα φώτα ανάβουν, οι θεατές επεξεργάζονται δύο συνδεδεμένες πραγματικότητες, αυτή που αναπαράγεται οπτικά και την πραγματικά υπάρχουσα.

Δημιούργησε μια αλλαγή εποχής προς έναν νέο τρόπο επεξεργασίας συναισθημάτων, σκέψεων, ιστορικών γεγονότων, ανθρώπινων και κοινωνικών σχέσεων.

Η τεράστια καινοτομία του: δημιούργησε τη δυνατότητα να προσληφθεί όχι μόνο το εξωτερικό πραγματικό δεδομένο ανασυνθέτοντας μια λανθασμένη αντίληψη μιας κατάστασης κίνησης του χωροχρόνου, αλλά και να εκδηλωθεί και να προσληφθεί η εσωτερική χρονική κίνηση της σκέψης στις διάφορες ψυχικές καταστάσεις, τα όνειρα και το ξύπνημα. Από την ονειροπόληση στη ανάμνηση.

Το έργο τέχνης στην εποχή της τεχνικής της αναπαραγωγικότητας από τον W. Benjamin: η αύρα και η κατάσταση της χρονικής κίνησης της αναπαραστατικής εικόνας

Αναμφίβολα, στους προβληματισμούς μας, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ένα από τα σημαίνοντα κείμενα του εικοστού αιώνα για την αναπαραγωγικότητα του Walter Benjamin «Το έργο τέχνης στην εποχή της μηχανικής αναπαραγωγής» (1935-1936). Εφαρμόζει μια συγκλονιστική ανάλυση που σχετίζεται με τους ισχυρούς μετασχηματισμούς που επέφερε η έλευση της μηχανοποίησης στην έννοια της τέχνης καθαυτής.

Δεδομένου ότι το μάτι αντιλαμβάνεται πιο γρήγορα από ό, τι το χέρι μπορεί να σχεδιάσει, η διαδικασία της εικαστικής αναπαραγωγής επιταχύνθηκε τόσο πολύ που μπορούσε να ακολουθήσει το ρυθμό της ομιλίας. Ένας χειριστής ταινιών που γυρίζει μια σκηνή στο στούντιο καταγράφει τις

εικόνες με την ταχύτητα της ομιλίας του ηθοποιού. Ακριβώς όπως η λιθογραφία προμήνυε την εικονογραφημένη εφημερίδα, έτσι και η φωτογραφία προμήνυε την ακουστική ταινία.

Η τεχνική αναπαραγωγή του ήχου αντιμετωπίστηκε στα τέλη του περασμένου αιώνα. Όλες αυτές οι συγκλίνουσες προσπάθειες έκαναν προβλέψιμη την τεχνική αναπαραγωγή, που επεσήμανε ο Paul Valéry ως εξής: «Όπως το νερό, το φυσικό αέριο και ο ηλεκτρισμός εισάγονται στα σπίτια μας από μακριά για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες μας ως απάντηση σε μια ελάχιστη προσπάθεια, έτσι θα εφοδιαστούμε με οπτικές ή ακουστικές εικόνες, οι οποίες θα εμφανιστούν και θα εξαφανιστούν με μια απλή κίνηση του χεριού, σχεδόν περισσότερο από ένα σημάδι» (ό.π., σελ. 226).

Γύρω στο 1900 η τεχνική αναπαραγωγή είχε φτάσει στο σημείο να αναπαράγει όλα τα μεταδιδόμενα έργα τέχνης και να προκαλέσει βαθιά αλλαγή στον αντίκτυπό τους στο κοινό. Είχε επίσης καθιερώσει τη θέση της ανάμεσα στις καλλιτεχνικές διαδικασίες. Τίποτα ωστόσο δεν ήταν περισσότερο αποκαλυπτικό από τις επιπτώσεις που αυτές οι δύο διαφορετικές εκδηλώσεις -η αναπαραγωγή έργων τέχνης και η τέχνη της ταινίας- είχαν στην παραδοσιακή μορφή της τέχνης.

Στο έργο του ο Benjamin υποστηρίζει ότι η έννοια της «Αύρας», χάνεται στη διαδικασία της μηχανικής αναπαραγωγής, επειδή «ακόμα και στην πιο τέλεια αναπαραγωγή ενός έργου τέχνης λείπει ένα στοιχείο: η παρουσία του στο χρόνο και το χώρο». Είναι δυνατό πλέον το έργο αυτό να ξαναδιαβαστεί υπό ένα άλλο πρίσμα. Η έννοια της «Αύρας» μπορεί να επανεξεταστεί σήμερα και να συλληφθεί ως ένα είδος σχέσης μεταξύ μιας έννοιας κίνησης της εικόνας στο χρόνο στην οποία εμπλέκεται μια αντίδραση φανταστικού/-ής ήρωα/ηρωίδας του κοινού ή της ομάδας.

Θα πρέπει επίσης, να ληφθεί υπόψη η εμπειρία των καλλιτεχνικών ερευνών που, ιδίως μεταξύ του δέκατου ένατου και του εικοστού αιώνα, σπάνε με την ιδέα της αναγνωρισιμότητας μεταξύ πραγματικότητας και αναπαράστασης, ωθώντας προς την ανάγκη υλοποίησης μιας γλώσσας που βρίσκει τη θέση και το ρόλο της χάρη σε μια σύνθεση δομικών στοιχείων που δεν ακολουθούν απλώς κανόνες, όπως η παρατήρηση και η πρόσληψη.

Επισκόπηση δομής μαθήματος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τέσσερις φάσεις στις οποίες χωρίζονται τα μαθήματα αντιστοιχούν στη θεωρητική/πρακτική υλοποίηση αυτού που ονομάσαμε **οπτικοακουστικός γραμματισμός της αντιπροσωπευτικής σκέψης σε αναπαραγωγική βάση**. Η γενική διάταξη της γλωσσικής προσέγγισης του εργαστηρίου εικόνας και δημιουργικής γραφής που εφαρμόζεται στο CRAL θεωρεί τον γραμματισμό ως την έρευνα και την ανακάλυψη από κάθε συμμετέχοντα/ουσα μιας **προσωπικής ικανότητας έκφρασης** μέσα από την κατασκευή της δικής του άποψης για την πραγματικότητα. Με αυτόν τον τρόπο, το σύστημα αναφοράς με το οποίο ερχόμαστε αντιμέτωποι τόσο συγχρονικά (σύστημα μέσων ψυχαγωγίας και επικοινωνίας) όσο και διαχρονικά (ιστορία της γλώσσας των κινούμενων εικόνων σε αναπαραγωγική βάση) καθίσταται σταδιακά σαφέστερο. Η αυτό-αναστοχαστική γλωσσική ικανότητα μέσω της χρήσης οπτικοακουστικών θα τείνει, μέσω των τεσσάρων προτεινόμενων βημάτων, να βελτιωθεί από την άποψη της κρίσης.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1. Η ιδεολογική αντίδραση (Ενότητες 1-2)

Η διέγερση της ιδεολογικής αντίδρασης είναι το πρώτο στάδιο του έργου της εκπαίδευσης. Αυτό συνεπάγεται τη δυνατότητα αναγνώρισης μέσω της πρακτικής, των κύριων σταδίων της γλωσσικής/αναπαραστατικής επεξεργασίας. Αυτό θα τείνει, δημιουργώντας εικόνες, να αναπτύξει μια αντιδραστική ευαισθησία ως προς την σχέση και το διαχωρισμό από την πραγματικότητα. Σταδιακά η διαφορά θα προκύψει ανάμεσα στο κοίταγμα (looking) της πραγματικότητας, βασισμένη σε μια απλή αντιληπτική προσέγγιση, και στην κατανόηση (seeing) της πραγματικότητας που συνεπάγεται τον σχηματισμό μιας προσωπικής άποψης, την επεξεργασία μιας σύγκρουσης. Μέσα από μια συστηματική προσέγγιση συλλογής, μέσα από ένα σημειωματάριο σημειώσεων και οραμάτων/οπτικών σκέψης (εικόνες, ακολουθίες) θα βρεθεί μια παραγόμενη εικόνα. Η σύγκρουση, που ενυπάρχει στη δημιουργία εικόνας, θα αναπτυχθεί μέσα από έναν δραματουργικό χρόνο στο σχηματισμό μιας ιστορίας. Γίνεται απαραίτητο να μάθουμε τα βασικά της οπτικής σύνταξης μιας ταινίας.

2. Η κατασκευή της δομής του έργου (Project) (Ενότητες 3-4-5-6)

Η ώθηση για έκφραση συμπαρασύρει την ανάγκη να διαμορφώσει καθένας/μία τη δική του/της ιδέα. Μια διαχρονική και συγχρονική σύγκριση με τις επικρατούσες δραματουργικές και αφηγηματικές στρατηγικές στη γραφή και την εικόνα, με τις οποίες εμπλεκόμαστε καθημερινά στη συνειδητοποίηση του νοήματος, γίνεται εμφανής και απαραίτητη: παρακολουθώντας τηλεοπτικές σειρές, talk-shows, ειδήσεις, ενημερωτικά προγράμματα, ψυχαγωγικά ή αναλύσεις σε βάθος. Για να συνειδητοποιήσει κανείς/μία τη δική του/της άποψη, αφού βρει τη δική του/της αφηγηματική εικόνα, είναι απαραίτητο να μετατρέψει σε αφηγηματικά στοιχεία τα δεδομένα της πραγματικότητας που έχουμε αναγνωρίσει ως απαραίτητα για την ιστορία μας: τα περιβάλλοντα γίνονται σκηνικά, οι άνθρωποι γίνονται ήρωες και ηρωίδες της ιστορίας, οι λέξεις γίνονται γραμμές διαλόγου. Η αντιπροσωπευτική εικόνα χρησιμοποιεί την εικόνα της πραγματικότητας για να πει και να καταστήσει ορατή την αίσθηση αυτού που θέλουμε να αφηγηθούμε. τόσο στην προσέγγιση της μυθοπλασίας όσο και στο ντοκιμαντέρ. Με την τεχνική γραφή (θέμα, περίγραμμα, σενάριο) και με τις εικόνες (storyboard) στήνεται μια πρώτη μορφή έργου.

3. Από το σχεδιασμό του έργου (project) στην υλοποίηση (Ενότητες 7-8-9)

Στη φάση υλοποίησης του έργου μπαίνει κανείς στις αντιπροσωπευτικές δράσεις και στο χώρο και τον χρόνο μέσα στον οποίο οι δράσεις γίνονται γλώσσα. Αναζητείται το σκηνικό, συντάσσεται το casting (αναζητούνται οι actors), γίνονται συνεντεύξεις, γυρίζονται σκηνές. Η τάξη μετράει τον εαυτό της με μια οργάνωση που στοχεύει στη συγκεκριμένη δημιουργία μιας ιστορίας. Η σχέση μεταξύ της αναπαραστώμενης εικόνας και της εικόνας της πραγματικότητας γίνεται όλο και πιο εμφανής. Οργανώνουμε τους τρόπους και τους χρόνους με τους οποίους η διαχείριση της εικόνας, ανάλογα με το αν χρησιμοποιούμε προσέγγιση μυθοπλασίας ή ντοκιμαντέρ, δείχνει στις διάφορες φάσεις της κινηματογράφησης, την επιλογή του πλάνου, την οπτικοακουστική επεξεργασία, τις

διάφορες πιθανές σειρές τροποποίησής της σημασίας του, προκειμένου να επικεντρωθούμε σε αυτό που θέλουμε να εκφράσουμε. Η διαδικασία γίνεται πιο εμφανής. Αυτό είναι συχνά πηγή κρίσης. Η τροποποίηση ενός εσωτερικού οράματος, που περνάει από φάσεις κρίσης και ξεπερνά την κρίση, αποτελεί θεμελιώδες διαμορφωτικό στοιχείο για τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες.

4. Η σχέση με την οπτική κάποιου (Ενότητα 10)

Οι διάφορες φάσεις της επεξεργασίας της ιστορίας απαιτούν μια διαλεκτική εντός της ομάδας της τάξης, στην οποία επαληθεύονται και επεκτείνονται οι δεξιότητες σύγκρισης: γλωσσικά, περνά κανείς από το οπτικό στο λεκτικό και αντίστροφα. Οι δεξιότητες ωριμάζουν και εφαρμόζονται σε αυτή τη διαδικασία. Όταν η αφηγηματική μορφή φτάσει σε ένα αρχικό συνολικό περίγραμμα, είναι απαραίτητη μια διαλεκτική με εξωτερική ματιά. Αυτό είναι ένα σημαντικό βήμα γιατί αναγκάζει συμμετέχοντες & συμμετέχουσες στο να αποχωριστούν από τη δουλειά τους και να δουν την αντίδραση που δημιουργεί το βίντεο σε ένα κοινό. Η αυτό-ανακλαστική διάσταση των συμμετεχόντων/ουσών απελευθερώνεται. Σε αυτή τη φάση πυροδοτείται η κοινωνική δυναμική τόσο στο σχολείο συνολικά όσο και σε σχέση με οικογένειες ή συλλογικές καταστάσεις (σύλλογοι, οργανώσεις γειτονιάς κ.λπ.). Δημιουργείται μια αρχική κοινωνικοποίηση της εμπειρίας που μπορεί να οδηγήσει σε ένα ποιοτικό άλμα στην ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών, αλλά και των οικογενειών και των διαχειριστών του σχολείου.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ (E-LEARNING COURSE)

Με συνολική διάρκεια 20 ωρών που θα διδαχθούν σε διάστημα 5 εβδομάδων (προαιρετικά από τον Σεπτέμβριο 2022 έως τον Δεκέμβριο 2022), το διαδικτυακό μάθημα διαρθρώνεται σε 10 ενότητες διάρκειας 2 ωρών η καθεμία που περιλαμβάνει:

- βιντεομαθήματα
- πηγές ανάγνωσης
- ασκήσεις
- αξιολόγηση ενοτήτων

Οι ενότητες θα παραδοθούν εν μέρει διαδικτυακά (20 ώρες) και εν μέρει κατά τη διάρκεια 5 δια ζώσης εργαστηρίων (15 ώρες), τα οποία θα διοργανωθούν σε κάθε χώρα.

Πρόλογος για τις διαδικτυακές Ενότητες: τα όσα παρουσιάζονται στα βίντεο-μαθήματα είναι μια πρακτική επίδειξη των όσων συμβαίνουν στα εργαστήρια που πραγματοποιούνται στα σχολεία. Επομένως, η εκμάθηση της μεθόδου θα πραγματοποιηθεί μέσω της πρακτικής και τεκμηριωμένης επίδειξης της εφαρμογής της κατά τη διάρκεια των δια ζώσης εργαστηρίων.

Επισκόπηση δομής Ενοτήτων

Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Τι είναι εικόνα

Θέματα που καλύπτονται:

Αναστοχασμός και συλλογική συζήτηση σχετικά με την πράξη και τη διαδικασία λήψης φωτογραφιών και την οπτική επικοινωνία.
Ιστορία της παραγωγής ήχου και εικόνας, πρώτη εισαγωγή.
Κινηματογραφική δημιουργία και οπτική αντίληψη.
Κοινωνικός ρόλος της διαδικασίας της λήψης εικόνας.

- **1η Υποενότητα - Αντιδραστική ικανότητα**

Αντίληψη και μνήμη.

Συναίσθημα και μνημόνευση.

Εικόνες σε σχέση, εικόνες σε διαχωρισμό.

Αντίδραση σε εξωτερικά ερεθίσματα μέσω της αναπαραστατικής δράσης.

- **2η Υποενότητα - Τι είναι μια εικόνα**

Η αντιπροσωπευτική εικόνα είναι η σκέψη.

Νοητικές καταστάσεις στις οποίες επεξεργάζεται η αντιπροσωπευτική σκέψη.

Η αναπαραγωγή της πραγματικότητας, μια σκιαγράφηση της ιστορίας του κινηματογράφου.

Το φαινόμενο "phi".

Η αναπαραγόμενη εικόνα ως έκφραση.

- **3η Υποενότητα - Σημειωματάριο**

Το να συλλέγεις εικόνες σημαίνει να ανακαλύπτεις χρόνο.

Η αναζήτηση μιας οπτικής γωνίας.

Η διαφορά μεταξύ του να κοιτάς και να βλέπεις.

Η εικόνα που παράγει ιστορία.

Ένα θεμελιώδες στοιχείο της αφήγησης: η σύγκρουση.

Ανάθεση 1ης εργασίας

Να συλλέξετε εικόνες από ερεθιστικές καταστάσεις της καθημερινής ζωής σε ένα ψηφιακό σημειωματάριο.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιείτε τις αντιδράσεις καθενός σε εξωτερικά ερεθίσματα.
- Να κατανοείτε τι είναι μια αναπαραστατική ενέργεια
- Να ορίζετε την έννοια της εικόνας
- Να κατανοείτε τη σημασία της οπτικής γωνίας

- Να κατανοείτε τη σημασία της σύγκρουσης ως θεμελιώδους στοιχείου της αφήγησης
- Να κατανοείτε τη γλώσσα των εικόνων
- Να κατανοείτε τη διαδικασία αναπαραγωγής της πραγματικότητας μέσω της γλώσσας του κινηματογράφου

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Η ερμηνεία των εικόνων και των ερεθισμάτων που παρέχουν
- Η έκφραση μέσω της αναπαραγωγής εικόνων
- Η διερεύνηση από κανείς τη δική του άποψη και οπτική γωνία ως μέσο έκφρασης
- Ο προσδιορισμός μιας "σύγκρουσης" που πρέπει να ειπωθεί
- Η συλλογή εικόνων της πραγματικότητας

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
1η Ενότητα: Τι είναι μια εικόνα	20λεπτο βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 3 μέρη 3 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
1η Υποενότητα - Αντιδραστική ικανότητα	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος	Βιντεομαθήματα	12:32 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
2η Υποενότητα - Τι είναι μια εικόνα	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	11:40 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
3η Υποενότητα - Σημειωματάριο	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	09:43 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	60 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	Αξιολόγηση Ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Οπτική σύνταξη και ψυχαγωγική κίνηση

Θέματα που καλύπτονται:

Διαμοίραση των εικόνων που συλλέχθηκαν και ομαδική συζήτηση.

Καθοδήγηση για την οπτική σύνταξη στατικών και κινούμενων εικόνων, φωτογραφικών και κινηματογραφικών παραδειγμάτων.

Ορισμός της έννοιας της σύγκρουσης και των σχετικών επιπτώσεων στο προσωπικό και κοινωνικό φαντασιακό.

Η διαδικασία αναδημιουργίας, ο ορισμός και η συλλογική συζήτηση.

- **1η Υποενότητα - Πώς να αποσυνδεθείτε για να βοηθήσετε την οπτική σας αντίληψη**

Το στιγμιότυπο.

Η εικόνα που περιέχει σύγκρουση.

Το περιβάλλον και οι γραμμές μέσα στο κάδρο.

Το ανθρώπινο υποκείμενο μέσα στο κάδρο.

Οι αναφορές στη φωτογραφία δρόμου.

- **2η Υποενότητα - Οπτική σύνταξη**

Ακίνητες εικόνες, πεδία και πλάνα.

Αντίστροφη λήψη πεδίου, λήψη ακολουθίας, πανοραμική λήψη, μεσαίο πλάνο, κοντινό πλάνο.

Δείγματα της ιστορίας του κινηματογράφου όπου αναπτύσσεται η κινηματογραφική σύνταξη.

- **3η Υποενότητα - Το "κίνημα της αναδημιουργίας"**

Αναδρομική κίνηση της σκέψης μέσω των εικόνων.

Ο "μύθος" της Αριάδνης. Η έξοδος από τον λαβύρινθο.

Το να φαντάζεσαι σημαίνει να αναπαριστάς, να κάνεις ορατό κάτι που δεν είναι αντιληπτό.

Η αναπαραστατική εικόνα μιλάει.

- **4η Υποενότητα - Σκεφτόμαστε μαζί για τις εικόνες**

Από τις εικόνες στη λεκτική έκθεση των πυρήνων μιας αφηγηματικής ιδέας.

Καταιγισμός ιδεών.

2η Εργασία

Να εφαρμόσετε τις γνώσεις και τις τεχνικές που αποκτήσατε για τη συλλογή εικόνων, χώρων και περιβαλλόντων, κινήσεων ανθρώπων και συμπεριφορών τους στην καθημερινή ζωή και στη συνέχεια να τις ανεβάσετε στην πλατφόρμα.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να μάθετε να αναλύετε και να ερμηνεύετε εικόνες
- Να γνωρίσετε φωτογραφικές και κινηματογραφικές τεχνικές
- Να μάθετε να χρησιμοποιείτε τη δύναμη της αναπαραστατικής εικόνας για να επικοινωνείτε το όραμά σας για την πραγματικότητα

- Να αναπτύσσετε τους κεντρικούς πυρήνες μιας αφηγηματικής ιδέας
- Να μάθετε να παρατηρείτε το περιβάλλον και τους ανθρώπους γύρω μας
- Να οικοδομείτε από κοινού μια αφηγηματική ιδέα, μέσω καταιγισμού ιδεών

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Χρήση εικόνων για την επικοινωνία και την έκφραση του εαυτού μας
- Χρήση φωτογραφικών τεχνικών για την αποτελεσματική επικοινωνία του δικού μας οράματος για την πραγματικότητα
- Να χρησιμοποιούμε τη σκέψη μέσω εικόνων για να διεγείρουμε την κριτική σκέψη, τη δημιουργική επικοινωνία και την επίλυση προβλημάτων
- Οι βάσεις είναι έτοιμες για μια συλλογική ιστορία

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
2η Ενότητα: Οπτική σύνταξη και ψυχαγωγική κίνηση	20λεπτο βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 4 μέρη 4 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
1η Υποενότητα - Πώς να αποσυνδέσετε για να βοηθήσετε την οπτική σας αντίληψη	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	9:01 λεπτά 10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
2η Υποενότητα - Οπτική σύνταξη	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	8:23 λεπτά 10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
3η Υποενότητα - Η "ψυχαγωγική κίνηση"	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος 1 Φύλλο εμβάθυνσης της Μελέτης	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	13:27 λεπτά 10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
4η Υποενότητα - Σκεπτόμενοι τις εικόνες όλοι/ες μαζί	Βιντεομάθημα, 4ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο 1 Άσκηση Αξιολόγηση Ενότητας	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης Προπαρασκευαστική εργασία Έρευνα	7:50 λεπτά 10 λεπτά 50 λεπτά 10 λεπτά	1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 1η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

ΔΟΜΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Οπτική δραματουργία

Θέματα που καλύπτονται:

Διαμοίραση των εικόνων που συγκεντρώθηκαν και συλλογική συζήτηση.
Η σύγκρουση και οι αφηγηματικές μορφές.
Στοιχεία δραματουργίας.
Οπτικοακουστική προσέγγιση: μυθοπλασία και ντοκιμαντέρ.

- **1η Υποενότητα - Αντιλήψεις για την οπτική δραματουργία**
*Διαμορφώνοντας τη σύγκρουση, στο πέρασμα του χρόνου, με εικόνες.
Η προσέγγιση του ντοκιμαντέρ έναντι της προσέγγισης της μυθοπλασίας.
Η καταγραφή της κίνησης της εικόνας σε πραγματικές συνθήκες.
Η συνειδητοποίηση της κίνησης της εικόνας κατά τη μυθοπλασία.
Η αφηγηματική μορφή υλοποιείται με τη συμμετοχή του ακροατηρίου.
Παραδείγματα από σκηνές στην ιστορία του κινηματογράφου.*
- **2η Υποενότητα - Αντιδράσεις στην οπτική**
*Η εμμονή της εικόνας στη θύμηση.
Επικοινωνώντας, αναπαριστώντας, εκφράζοντας.
Η ψυχαγωγία έναντι της αναπαράστασης.
Η ευαισθησία της αντίδρασης: φως/βάθος.
Η κινητικότητα της σκέψης έναντι του εγκλωβισμού της σκέψης.
Η καθοδήγηση της σκέψης προς τη συνειδητοποίηση του νοήματος.
Το πρόβλημα της νεανικής παιδείας στο Διαδίκτυο.
Διασκεδάστε με την αναπαράσταση, κάντε τους ανθρώπους να σκέφτονται με την αναπαράσταση.*

3η εργασία

Τι παρακολουθούν τα παιδιά; Εντοπίστε παραδείγματα περιεχομένου, βίντεο σχετικών Youtuber, διαδικτυακών influencers, τηλεοπτικών σειρών και μοιραστείτε τα στην πλατφόρμα.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να γνωρίσετε τα βασικά στοιχεία της οπτικής δραματουργίας
- Να προσδιορίσετε το ρόλο της σύγκρουσης ως βασικού αφηγηματικού στοιχείου στην παραγωγή βιντεοϊστοριών

- Να κατανοήσετε τη διαφορά και τις διαφορετικές τεχνικές στις προσεγγίσεις ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας
- Να κατανοήσετε πώς αυτές οι τεχνικές έχουν εφαρμοστεί αποτελεσματικά στην ιστορία του κινηματογράφου
- Να γνωρίσετε πώς να εμπλέκετε το κοινό
- Να γνωρίσετε τεχνικές και προσεγγίσεις για την επικοινωνία, την αναπαράσταση και τη δημιουργική έκφραση θεμάτων που θεωρούνται σημαντικά
- Να κατανοήσετε τη διαφορά μεταξύ της ψυχαγωγίας και της αναπαράστασης
- Να εντοπίζετε ζητήματα νεανικής παιδείας στο Διαδίκτυο
- Να χρησιμοποιείτε την αναπαραστατική προσέγγιση για την προώθηση της κριτικής σκέψης

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Εφαρμογή των αρχών της οπτικής δραματουργίας στη συγγραφή και αναπαράσταση αποτελεσματικών ιστοριών με συναισθηματικό αντίκτυπο
- Ενσωμάτωση της σύγκρουσης στις ιστορίες σας για να τις κάνετε ελκυστικές για το κοινό
- Γνωριμία με τον τρόπο επιλογής μιας προσέγγισης ντοκιμαντέρ ή μυθοπλασίας σε οπτικοακουστικές παραγωγές, ανάλογα με το τι θέλετε να αφηγηθείτε
- Δημιουργία έργου με νόημα και όχι ενός προϊόντος απλής ψυχαγωγίας
- Αξιοποίηση των γνώσεων που αποκτήσατε σχετικά με την ψηφιακή κουλτούρα των νέων για να διεγείρετε βαθύτερους προβληματισμούς σχετικά με κοινωνικά ζητήματα που θεωρούνται πιο "επείγοντα" από εσάς τους νέους

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
3η Ενότητα: Οπτική δραματουργία	Βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 3 μέρη 3 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
1η Υποενότητα - Αντιλήψεις για την οπτική δραματουργία	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος	Βιντεομαθήματα	21:23 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
2η Υποενότητα - Αντιδράσεις στην	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	4:39 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

Οπτική	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
3η Υποενότητα - Οπτική παιδεία	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	20:43 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	70 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	Αξιολόγηση Ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Από άτομο στον ήρωα/ στην ηρωίδα της ιστορίας

Θέματα που καλύπτονται:

Διαμοίραση των εικόνων που συγκεντρώθηκαν και συλλογική συζήτηση.

Οπτικοακουστική προσέγγιση: η συνέντευξη.

Τεχνικά στοιχεία: σκηνικό, καδράρισμα, φωτισμός, ήχος.

Κατανομή των μαθητών/τριών σε ομάδες και των επιχειρησιακών ρόλων στην εργασία του έργου.

- **1η Υποενότητα - Η συνέντευξη**

Τεχνική συνέντευξης.

Συνεντεύξεις κλειστού και ανοικτού τύπου.

Η σειρά των ερωτήσεων.

Η αφηγηματική συνέντευξη.

Επιλογή του σκηνικού.

Επιλογή λήψεων και φωτισμού.

Ανάδειξη της εικόνας του ερωτώμενου.

Το κοντινό πλάνο.

Χειρονομίες.

Το θέμα του προσώπου και της έκφρασης κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

- **2η Υποενότητα - Δείγματα προτύπων ρόλων**

Συνέντευξη από εκπαιδευτικό.

Συνέντευξη από μαθητή/τρια.

4η Εργασία

Να πάρετε μια σύντομη συνέντευξη από έναν/μία εκπαιδευτικό ή έναν/μία μαθητή/τρια και να την ανεβάσετε στην πλατφόρμα.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να γνωρίσετε τις αποτελεσματικότερες τεχνικές συνέντευξης

- Να γνωρίζετε πώς να προετοιμάζετε τις ερωτήσεις για μια συνέντευξη
- Να γνωρίζετε πώς να επιλέγετε το σκηνικό και το φωτισμό για μια συνέντευξη με οπτικά έντονο αντίκτυπο
- Να γνωρίζετε τις καταλληλότερες τεχνικές λήψης σε μία συνέντευξη
- Να μάθετε πώς να διαχειρίζεστε το σκηνικό, τις χειρονομίες και τις εκφράσεις του συνεντευξιαζόμενου
- Να γνωρίζετε πώς να αναδεικνύετε το πιο αυθεντικό κομμάτι της προσωπικότητας του συνεντευξιαζόμενου
- Να γνωρίζετε την εμπειρία της προτεινόμενης μεθοδολογίας από εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Παραγωγή μιας αποτελεσματικής, καλά δομημένης και με αντίκτυπο συνέντευξης
- Ανάδειξη της αξίας και της κρισιμότητας της βιωμένης εμπειρίας των μαθητών και των εκπαιδευτικών
- Εφαρμογή των τεχνικών και των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων για την καλύτερη κατανόηση της ίδιας της μεθοδολογίας

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
4η Ενότητα: Από άτομο στον/στην ήρωα/ηρωίδα της ιστορίας	Ένα βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 2 μέρη 2 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
1η Υποενότητα - Η συνέντευξη	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος	Βιντεομαθήματα	16:34 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
2η Υποενότητα - Δείγματα προτύπων ρόλων	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	6:25 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
3η Υποενότητα - Εκπαιδευτικοί και Μαθητευόμενοι/ες	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	14:41 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	70 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Αξιολόγηση Ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	3η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Από την εικόνα στη γραφή, από τη γραφή στις εικόνες

Θέματα που καλύπτονται:

Κатаιγισμός ιδεών και συλλογή αφηγηματικών ιδεών.
Η κινηματογραφική γλώσσα: θέμα, περίγραμμα, σενάριο.

- **1η Υποενότητα - Το σχέδιο σε κίνηση: το οπτικοακουστικό έργο**
*Συγγραφή κειμένων μέσω εικόνων.
Από τη γενεσιουργό εικόνα στο θέμα.
Η ιδέα της σειράς.
Σειρά ήχων, σειρά εικόνων.*
- **2η Υποενότητα - Η αντιπροσωπευτική δράση**
Η σύλληψη της ιδέας μιας ιστορίας.

5η Εργασία

Να γράψετε το σενάριο μιας βιντεοϊστορίας και να το ανεβάσετε στην πλατφόρμα.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να γνωρίσετε πώς να γράφετε μέσω εικόνων
- Να γνωρίσετε πώς να χρησιμοποιείτε την αλληλουχία των εικόνων για να δημιουργήσετε μια αφήγηση
- Να γνωρίσετε πώς να δομείτε και να γράφετε ένα σενάριο βίντεο

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Σύλληψη της ιδέας μιας ιστορίας μέσω της ακολουθίας των εικόνων που συλλέγονται
- Συγγραφή του σεναρίου μιας ιστορίας βίντεο

Training phase	Type of material	Type of contents	Hours/Minutes	Schedule
3η Ενότητα: Οπτική δραματουργία. Από την εικόνα στη γραφή, από τη γραφή στις εικόνες	Βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 2 μέρη 2 Φύλλα εμβάθυνσης της	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική	Περίπου 2,5 ώρες	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

	Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	εργασία		
1η Υποενότητα - Το σχέδιο σε κίνηση: το οπτικοακουστικό έργο	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος	Βιντεομαθήματα	14:31 λεπτά	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
2η Υποενότητα - Η αντιπροσωπευτική δράση	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	25:14 λεπτά	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	70 λεπτά	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	Αξιολόγηση Ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	5η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: Μυθοπλασία vs Ντοκιμαντέρ

Θέματα που καλύπτονται:

Διαμοίραση των θεμάτων των εργασιών του έργου.

Συγγραφή σεναρίου.

Εργασία έργου και περίγραμμα.

- 1η Υποενότητα - Συγγραφή μυθοπλασίας**
*Επεξεργασία και δραματουργική εκφορά στην κλασική μυθοπλασία.
 Η δομή των τριών πράξεων.
 Το δυναμικό γεγονός, οι εναλλαγές της πράξης, το τέλος.
 Το σκηνικό, η ακολουθία.
 Οι έννοιες της σεναριογραφίας: συγγραφή σκηνών, οπτικό μέρος, ηχητικό μέρος.*
- 2η Υποενότητα - Συγγραφή ντοκιμαντέρ**
*Καθορισμός του σκηνικού, κινητοποίηση της δράσης.
 Ζωντανά γυρίσματα.
 Οπτικές επισημάνσεις.
 Εξέταση του υλικού και το πρώτο αφηγηματικό περίγραμμα.*

6η Εργασία

Να αναπτύξετε ένα μυθοπλαστικό σενάριο σε κείμενο (script) ή να αναπτύξετε μια ιδέα για ντοκιμαντέρ, να συλλέξετε οπτικές αλληλουχίες και να επικεντρώσετε σε θέματα μέσα από τη συγγραφή.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να γνωρίσετε τη διαφορά μεταξύ μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ
- Να μετατρέψετε μια κινηματογραφική πλοκή σε σενάριο
- Να μάθετε πώς να δομείτε ένα σενάριο
- Να γνωρίσετε πώς να γράφετε ιστορίες μυθοπλασίας και πώς να γράφετε πραγματικές ιστορίες
- Να μάθετε πώς να καθορίζετε το σκηνικό και να οργανώνετε τα γυρίσματα ενός ντοκιμαντέρ.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Η ικανότητα συγγραφής ενός σεναρίου για μια ιστορία μυθοπλασίας και ένα ντοκιμαντέρ, γνωρίζοντας τις διαφορές μεταξύ τους
- Γνώση του τρόπου δόμησης ενός κειμένου για ένα οπτικοακουστικό προϊόν
- Μπορούν να προσδιορίζουν το κατάλληλο περιβάλλον και τις κατάλληλες τεχνικές λήψης για τη δημιουργία μιας βιντεοσκοπημένης ιστορίας μυθοπλασίας ή ενός ντοκιμαντέρ
- Συγγραφή σεναρίου για ένα project βιντεο-ιστορίας

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
6η Ενότητα: Μυθοπλασία vs Ντοκιμαντέρ	Βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 2 μέρη 2 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
1η Υποενότητα - Μυθοπλασία και ντοκιμαντέρ: μια αντιπαραβολή	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	18:33 λεπτά 10 λεπτά	5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα 5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
2η Υποενότητα - Συγγραφή ντοκιμαντέρ	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	17:21 λεπτά	5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	70 λεπτά	5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Αξιολόγηση	Έρευνα	10 λεπτά	5η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

	Ενότητας		Ημέρα
--	----------	--	-------

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 7: Το σκηνικό και τα γυρίσματα

Θέματα που καλύπτονται:

Οι ρόλοι του κινηματογράφου: σκηνοθέτης, γραμματέας μοντάζ, ηχολήπτης, εικονολήπτης, μοντάζ και έκδοση.

Σεναριογραφία, επιλογή εικόνας, κάστινγκ.

Εργασίες και τοποθεσίες έργου, εφαρμογή του σχεδίου εργασίας και παρασκήνια.

- **1η Υποενότητα - Σχέδιο εργασίας**
Επισκέψεις σε χώρους και επιλογή σκηνικών.
Χρήση καμερών.
Σχεδιασμός του χώρου της δράσης.
Επιλογή των λήψεων και των κινήσεων της κάμερας.
Το χέρι, το σώμα, η κάμερα.
Προσοχή και παρουσία.
Διανομή ρόλων (Casting).
- **2η Υποενότητα - Η κατανομή των ρόλων στο πλατό**
- **3η Υποενότητα - Σεναριογραφία (Storyboarding)**
Γράψτε και σχεδιάστε ένα σενάριο (storyboard).

7η Εργασία

Να επιλέξετε ένα σκηνικό και να ξεκινήσετε τα γυρίσματα. Να ανεβάσετε τα backstage βίντεο που έγιναν στην πλατφόρμα.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να γνωρίσετε πώς να γράφετε ένα σχέδιο εργασίας για οπτικοακουστικές παραγωγές
- Να γνωρίσετε πώς να επιλέγετε τον καταλληλότερο εξοπλισμό για τον τύπο του βίντεο που πρόκειται να γυριστεί
- Να αποκτήσετε τεχνογνωσία στα γυρίσματα βίντεο
- Να γνωρίσετε πώς να οργανώνετε ένα σκηνικό
- Να γνωρίσετε πώς να γράφετε και να χρησιμοποιείτε ένα σενάριο ("storyboard")

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Προετοιμασία σχεδίου εργασίας
- Προσδιορισμός ενός σκηνικού για κινηματογράφηση

- Προετοιμασία ενός σεναρίου (storyboard) και ενός πλάνου γυρισμάτων
- Διαχείριση του σκηνικού
- Προσδιορισμός του καστ του βίντεο
- Καθοδήγηση των ηθοποιών στο πλατό

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
7η Ενότητα: Το σκηνικό και τα γυρίσματα	20λεπτο βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 3 μέρη 3 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
1η Υποενότητα - Στοιχεία της ιστορίας της οπτικής σύνταξης και της επεξεργασίας βίντεο	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	15:21 λεπτά 10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα 7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
2η Υποενότητα - Πώς να οργανώσετε τους ρόλους στο πλαίσιο του σχεδίου εργασίας	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	Περίπου 6 λεπτά 3:48 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα 7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
3η Υποενότητα - Διαχωρισμός του σεναρίου	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	9:03 λεπτά 10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα 7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
4η Υποενότητα - Εργαζόμενοι στο πλατό	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	12:16 λεπτά 10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα 7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
5η Υποενότητα - πρώτο βωβό μοντάζ	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	6:13 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	60 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	Αξιολόγηση ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Επεξεργασία βίντεο

Θέματα που καλύπτονται:

Τεχνικές επεξεργασίας: σβήσιμο (fading), απλό, διασταυρούμενο σβήσιμο, clean cut
 Παράλληλο μοντάζ ακολουθιών, εναλλασσόμενο μοντάζ.
 Μοντάζ σε κινηματογραφικά έργα και ντοκιμαντέρ.
 Σύθεση πρώτου προσχεδίου και επιλογή μουσικής ή ηχητικών εφέ.

- **1η Υποενότητα - Επανεγγραφή του χρόνου**
*Το μοντάζ είναι σαν να ξαναγράφεις την ιστορία.
 Το αρχικό προσχέδιο.*
- **2η Υποενότητα - Τεχνικές μοντάζ**
*Απλό, διασταυρούμενο ξεθώριασμα.
 Αφηγηματική γραμμή και επεξεργασία.
 Αναδρομές στο παρελθόν, αναδρομές προς τα εμπρός.
 Μετακινήσεις στο χρόνο*
- **3η Υποενότητα - Είδη μοντάζ**
*Αφηγηματικό, παράλληλο και εναλλασσόμενο μοντάζ.
 "Μοντάζ των αξιοθέατων".*

8η Εργασία

Να προβάλλετε κινηματογραφημένο υλικό και να διατυπώσετε μια υπόθεση για το μοντάζ βίντεο.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να αποκτήσετε βασικές τεχνικές μοντάζ βίντεο
- Να είστε σε θέση να κάνετε το μοντάζ ενός αφηγηματικού βίντεο
- Να εφαρμόσετε τις αποκτηθείσες τεχνικές γνώσεις στο δικό σας οπτικοακουστικό έργο

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Διατύπωση μιας αρχικής υπόθεσης για το μοντάζ μιας ιστορικής βιντεοσκόπησης
- Χρήση των τεχνικών που μάθατε για τη δημιουργία μιας βιντεοϊστορίας που ταιριάζει με την ευαισθησία του συγγραφέα, τα επιλεγμένα θέματα και το σενάριο

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
8η Ενότητα: Επεξεργασία βίντεο	Ένα βιντεομάθημα, χωρισμένο σε 3 μέρη 3 Φύλλα	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική	Περίπου 2,5 ώρες	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

	εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	εργασία		
1η Υποενότητα - Εισαγωγή στην ιδέα της συναρμογής από ιστορικής πλευράς	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος	Βιντεομαθήματα	15:24 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
2η Υποενότητα - Εισαγωγή στο οπτικοακουστικό μοντάζ	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	4.23 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
3η Υποενότητα - Οπτική και διορθώσεις στο προ-συναρμολογημένο	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	4:24 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
4η Υποενότητα - Αναζητώντας έναν τίτλο	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	16:19 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	60 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Αξιολόγηση Ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	7η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

ΕΝΟΤΗΤΑ 9: Σύνταξη ήχου-εικόνας

Θέματα που καλύπτονται:

Διαμοίραση της πρώτης συναρμογής των εργασιών του έργου.
Βασικές λειτουργίες του ήχου στην οπτικοακουστική γλώσσα.
Πρώτες δοκιμές επεξεργασίας ήχου και *υπόκρουση* ήχου (soundtrack).

- **1η Υποενότητα - Ήχος**
*Ο ήχος στο πεδίο και εκτός πεδίου.
Θόρυβος, φωνή, εικόνα.
Υπόκρουση ήχου (Soundtrack).*
- **2η Υποενότητα - Τεχνικές μοντάζ**
*Σύνθεση των δύο γραμμών, του ήχου και της εικόνας.
Τεχνική του κοντραπούντα.
Το κύριο κίνητρο
Η ανάπτυξη των θεμάτων της πλοκής.*
- **3η Υποενότητα - Τελική επεξεργασία (μοντάζ)**
Κοψίματα στη σκηνή και στην ακολουθία.

Διαχωρισμός, λήθη, επιστροφή και αλλαγή.

9η Εργασία

Επιλογή soundtrack, ο ρυθμός της οπτικής ακολουθίας σε μια ηχητική γραμμή (ηχητική υπόκρουση με ήδη επεξεργασμένη μουσική ή με αδημοσίευτη μουσική). Επανεπεξεργασία της αρχικής ιδέας, της οπτικής γραμμής και της ηχητικής γραμμής.

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να αποκτήσετε βασικές τεχνικές επεξεργασίας βίντεο
- Να αποκτήσετε τεχνικές γνώσεις σχετικά με τη χρήση του ήχου και της μουσικής στα οπτικοακουστικά μέσα.
- Να γνωρίσετε πώς να ενσωματώνετε τον ήχο με τις εικόνες
- Να γνωρίσετε να χρησιμοποιείτε τον ήχο ως αφηγηματικό στοιχείο
- Να γνωρίσετε να αναπτύσσετε το κύριο θέμα της πλοκής του βίντεο

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Εφαρμογή των τεχνικών που αποκτήθηκαν σχετικά με τη διαχείριση του ήχου στο δικό σας οπτικοακουστικό έργο
- Πραγματοποίηση αποτελεσματικής οπτικοακουστικής αφήγησης μέσω του συνδυασμού ήχου, μουσικής και βίντεο
- Επιλογή του soundtrack και επεξεργασία του "ηχητικού χαλιού" της βίντεο-ιστορίας
- Οριστικοποίηση του μοντάζ του βίντεο

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
9η Ενότητα: Σύνταξη ήχου-εικόνας	Βιντεομάθημα 20 λεπτών, χωρισμένο σε 3 μέρη 3 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης 1 Πρακτική Άσκηση	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	Περίπου 2,5 ώρες	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
1η Υποενότητα - Ο ήχος στην ιστορική κινηματογραφία	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό μελέτης	16:17 λεπτά 10 λεπτά	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα 9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
2η Υποενότητα - Τεχνικές επεξεργασίας (μοντάζ)	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος 1 Εκπαιδευτικό	Βιντεομαθήματα Πρόσθετο υλικό	10.19 λεπτά 10 λεπτά	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα 9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

	πακέτο	μελέτης		Ημέρα
3η Υποενότητα - Η χρήση του ήχου στην οπτικοακουστική γλώσσα	Βιντεομάθημα, 3ο μέρος	Βιντεομαθήματα	28:42 λεπτά	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης	10 λεπτά	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	1 Άσκηση	Προπαρασκευαστική εργασία	60 λεπτά	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα
	Αξιολόγηση Ενότητας	Έρευνα	10 λεπτά	9η Εβδομάδα - 1η Ημέρα

Η σχέση με το όραμα/την οπτική μου/-ας

ΕΝΟΤΗΤΑ 10: Προβολές σε εξέλιξη

Θέματα που καλύπτονται:

Συλλογική διαλογή: αρχικά μεταξύ των μαθητών και στη συνέχεια με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών.

Συμμετοχική συζήτηση.

Προβολή σε δημόσιο χώρο.

- 1η Υποενότητα - Αντίδραση**

Επιλογή ενός ατόμου εκτός της ομάδας εργασίας.

Τι έμεινε ("κόλλησε") στο μυαλό.

Οι λέξεις ως αντίδραση, οι εικόνες ως αντίδραση.

Ανακάλυψη και θέαση της δικής μας εικόνας, διαχείριση της δικής μας εικόνας.

Η εικόνα της εικόνας.

Εικόνα και εκφραστική ταυτότητα.

- 2η Υποενότητα - Δημόσια προβολή**

Η πρεμιέρα.

Αντιδράσεις του κοινού και επεξεργασία από τη συνολική εικόνα του προτεινόμενου έργου.

Αντίδραση με λόγια, αντίδραση με εικόνες, συναισθηματική ανταπόκριση, σιωπές.

Προβολές παραδειγμάτων που έγιναν από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αλλά και δημόσιες προβολές.

10η Εργασία

Τελική αξιολόγηση του διαδικτυακού μαθήματος

Μαθησιακοί στόχοι:

- Να μάθουμε να αναγνωρίζουμε και να επεξεργαζόμαστε τις προσωπικές μας αντιδράσεις στο δικό μας έργο τέχνης και στην εικόνα
- Να εισέλθουμε σε μια σχέση με την εικόνα και την ταυτότητά μας
- Να μάθουμε πώς να αντιμετωπίζουμε τις αντιδράσεις του κοινού
- Να μάθουμε πώς να σχετιζόμαστε με το κοινό, στην παρουσία και στο Διαδίκτυο

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Η επεξεργασία των προσωπικών σας αντιδράσεων στην αναπαράσταση του έργου και της εικόνας σας μέσω λέξεων και εικόνων
- Η διαχείριση του εαυτού σας και των συναισθημάτων σας σε σχέση με τους άλλους
- Η διαμοίραση του δικού σας έργο με το κοινό και η παρακολούθηση του έργου των άλλων

Φάση κατάρτισης	Τύπος υλικού	Τύπος περιεχομένου	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
10η Ενότητα: Η σχέση με το προσωπικό όραμα/οπτική	Βιντεομάθημα 20 λεπτών, χωρισμένο σε 2 μέρη, 2 Φύλλα εμβάθυνσης της Μελέτης	Βιντεομάθημα, Πρόσθετο υλικό μελέτης, Προπαρασκευαστική εργασία	90 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
1η Υποενότητα - Αναπαραστατική σκέψη και ταυτότητα	Βιντεομάθημα, 1ο μέρος	Βιντεομαθήματα	12:32 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης + βίντεο	20 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
2η Υποενότητα - Δημόσια προβολή	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	14:07 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης + βίντεο	20 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Τελική Αξιολόγηση του διαδικτυακού μαθήματος	Έρευνα ανοικτών ερωτήσεων	30 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

3η Υποενότητα - Η εκπαιδευτική διαδικασία ως <i>ερέθισμα</i> για την ανάπτυξη μιας ώριμης οπτικής	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	6:45 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης + βίντεο	20 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Τελική Αξιολόγηση του διαδικτυακού μαθήματος	Έρευνα ανοικτών ερωτήσεων	30 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

4η Υποενότητα - Για να επανεξετάσετε την	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	7:30 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
--	------------------------	----------------	------------	------------------------

εικόνα σας στο πλαίσιο της συνέντευξης	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης + βίντεο	20 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Τελική Αξιολόγηση του διαδικτυακού μαθήματος	Έρευνα ανοικτών ερωτήσεων	30 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

1η Υποενότητα - Μεθοδολογία Οπτικοακουστικής δημιουργικής γραφής και ανάγνωσης και διδακτικό δυναμικό	Βιντεομάθημα, 2ο μέρος	Βιντεομαθήματα	36:34 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	1 Εκπαιδευτικό πακέτο	Πρόσθετο υλικό μελέτης + βίντεο	20 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα
	Τελική Αξιολόγηση του διαδικτυακού μαθήματος	Έρευνα ανοικτών ερωτήσεων	30 λεπτά	9η Εβδομάδα - 2η Ημέρα

Η Εκπαίδευση των εκπαιδευτών

Η Εκπαίδευση των εκπαιδευτών/τριών (ToT) (θα ακολουθήσουν συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές) στηρίζεται στην ιδέα ότι οι εκπαιδευτές/τριες χρειάζεται να πειραματιστούν με τη μεθοδολογία πριν την αναπαράγουν στις δικές τους χώρες.

Θα πρέπει, επομένως, ιδανικά να προσέλθουν στην κατάρτιση με μια ιδέα για ένα οπτικοακουστικό έργο, ακολουθώντας οι ίδιοι/ες την κατάρτιση του διαδικτυακού μαθήματος.

Δια ζώσης (Face to face) τοπικά εργαστήρια

Το μικτό μάθημα για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές/τριες θα διαρκέσει 3 μήνες, και θα υλοποιηθεί από τον Σεπτέμβριο του 2022 έως τον Δεκέμβριο του 2022.

Προκειμένου το μάθημα ηλεκτρονικής μάθησης να καταστεί περισσότερο αποτελεσματικό και να επιτρέψει στους/στις εκπαιδευτικούς να εφαρμόσουν στην πράξη τις γνώσεις που απέκτησαν, αφομοιώνοντας τις και χρησιμοποιώντας τις για την υλοποίηση ενός έργου (project) (ώστε να μπορούν στη συνέχεια να αναπαράγουν αυτή την εμπειρία στις τάξεις τους), το διαδικτυακό μάθημα θα εναλλάσσεται με 5 δια ζώσης εργαστήρια. Αυτό παρέχει την ευκαιρία σε εκπαιδευτές/τριες να επανεξετάσουν (review) τις εργασίες που έκαναν οι εκπαιδευτικοί μετά από κάθε διαδικτυακή ενότητα και να τις συζητήσουν μαζί τους, δίνοντας σε αυτούς/ές την ευκαιρία να λάβουν προσωπική ανατροφοδότηση σχετικά με το έργο τους και την εκπαιδευτική τους πορεία.

Φάση Εκπαίδευσης	Τύπος Υλικού	Εκτιμώμενος χρόνος	Χρονοδιάγραμμα
------------------	--------------	--------------------	----------------

1η Ενότητα: Οπτική σύνταξη και ψυχαγωγική κίνηση, 2η Ενότητα: Οπτική σύνταξη και ανα-δημιουργική κίνηση	Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 1ης και 2ης εργασίας: Οι συμμετέχοντες παρουσιάζουν τις εικόνες που συνέλεξαν μετά την έρευνά τους (τις οποίες θα έχουν ήδη ανεβάσει στην πλατφόρμα), απεικονίζοντας τις τεχνικές που επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν. <i>Ανοιχτή συζήτηση μεταξύ των συνομηλίκων, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/τριών.</i>	2 ώρες	2η Εβδομάδα - 1ο διαζώσης εργαστήριο (F2f)
3η Ενότητα: Οπτική Δραματοουργία 4η Ενότητα: Από άτομο στον ήρωα/στην ηρωίδα της ιστορίας	Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 3ης εργασίας Ποια είναι τα πιο σχετικά παραδείγματα περιεχομένου, βίντεο σχετικών Youtube, διαδικτυακών influencers, τηλεοπτικών σειρών που έχουν εντοπίσει οι συμμετέχοντες /-ουσες ότι παρακολουθούν οι μαθητές/τριές τους; <i>Ανοιχτή συζήτηση μεταξύ των συνομηλίκων (συμμαθητών), με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/τριών.</i> ----- Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 4ης εργασίας Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίσατε κατά τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης με συνάδελφο ή μαθητή/τρια; Τι έμαθα από την εμπειρία αυτή; Ποια εργαλεία εξακολουθώ να χρειάζομαι; <i>Ανοιχτή συζήτηση με ανατροφοδότηση από εκπαιδευτές/τριες</i>	1 ώρα ----- 1 ώρα	4η Εβδομάδα - 2ο διαζώσης εργαστήριο (F2f)
5η Ενότητα: Οπτική δραματοουργία. Από την εικόνα στη γραφή, από τη	Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 5ης εργασίας Πώς είναι δομημένο το σενάριό μας;	1 ώρα	6η Εβδομάδα - 3ο διαζώσης εργαστήριο (F2f)

γραφή στις εικόνες 6η Ενότητα: Μυθοπλασία vs Ντοκιμαντέρ	<i>Ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτές/τριες</i> Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 6ης εργασίας Στάση: κάθε συμμετέχων/ουσα παρουσιάζει σε 5 λεπτά την ιδέα του ντοκιμαντέρ του/της (η οποία έχει ήδη κοινοποιηθεί στην πλατφόρμα), το κύριο θέμα, αναδεικνύοντας τις οπτικές ακολουθίες που έχει επιλέξει. <i>Παρουσίαση και ανατροφοδότηση τον/την εκπαιδευτή/τρια</i>	----- 1ώρα	
7η Ενότητα: Το σκηνικό και τα γυρίσματα 8η Ενότητα: Επεξεργασία βίντεο	Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 7ης εργασίας Ποιες ήταν οι προκλήσεις που αντιμετωπίσατε κατά την έναρξη των γυρισμάτων; Ποια εργαλεία χρειάζομαι ακόμα; <i>Ανοιχτή συζήτηση μεταξύ των συνομηλίκων, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/τριών.</i> Διαμοίραση των αποτελεσμάτων της 8ης εργασίας Κатаιγισμός ιδεών σχετικά με τη δημιουργία μιας υπόθεσης επεξεργασίας των βίντεο που γυρίστηκαν από συμμετέχοντες/-ουσες. <i>Ανοιχτή συζήτηση μεταξύ των συνομηλίκων και ανατροφοδότηση από εκπαιδευτές/τριες.</i>	1ώρα ----- 1ώρα	8η Εβδομάδα - 4ο δια ζώσης εργαστήριο (F2f)

9η Ενότητα: Σύνταξη ήχου-εικόνας 10η Ενότητα: Η σχέση με το προσωπικό μας όραμα/την οπτική μας	Πρακτικό εργαστήριο επεξεργασίας βίντεο Τώρα που οι συμμετέχοντες/ουσες έχουν όλα τα στοιχεία στη διάθεσή τους [σενάριο, εικόνες, κινηματογράφηση, με φωνή, ηχητική υπόκρουση (soundtrack)] με την υποστήριξη των εκπαιδευτών/τριών εργαζόμαστε στη "συναρμολόγηση" αυτών των στοιχείων.	2 ώρες	10η Εβδομάδα - 5ο δια ζώσης εργαστήριο (F2f)
--	---	--------	--

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζουμε το προσωρινό πρόγραμμα των εθνικών εργαστηρίων:

[illegible]



ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ (Ωρες)

4,5 ώρες

4,5 ώρες

4,5 ώρες

4,5 ώρες

21,5
ώρες
σύν
ολο

Περιγραφή μαθησιακών αποτελεσμάτων

Η υιοθέτηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στην εκπαιδευτική ή επιμορφωτική διαδικασία εξυπηρετεί τη μετατόπιση της παραδοσιακής προσέγγισης που προσανατολίζεται στους εκπαιδευτικούς προς μια προσέγγιση που προσανατολίζεται στον εκπαιδευόμενο. Στο τέλος:

Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν:

- αποκτήσει μια καινοτόμο μεθοδολογία βασισμένη στην οπτικοακουστική παιδεία, η οποία μπορεί να ενσωματωθεί στην καθημερινή τους εργασία με μαθητές/τριες
- γνωρίσει πώς να διοχετεύουν τη δημιουργικότητα των μαθητών/τριών σε μια διαδικασία αυτογνωσίας, οικοδόμησης της ταυτότητάς τους και του ρόλου τους στην κοινωνία
- αποκτήσει εγκάρσιες δεξιότητες για την προώθηση της συμπεριληπτικής, εποικοδομιστικής δυναμικής της ομάδας, απαραίτητης για τη δημιουργία ενός συλλογικού καλλιτεχνικού προϊόντος
- βελτιώσει ή αποκτήσει ψηφιακές δεξιότητες.

Οι μαθητές/τριες θα έχουν:

- αποκτήσει τεχνικές και εγκάρσιες δεξιότητες που απαιτούνται για την παραγωγή οπτικοακουστικού περιεχομένου
- καταστεί ενεργοί φορείς στην παραγωγή περιεχομένου μέσω ενημέρωσης για επιλεγμένα θέματα
- αποκτήσει δεξιότητες όπως η ενεργός επικοινωνία, η συνεργασία, η δημιουργικότητα, η επίλυση προβλημάτων, η κριτική σκέψη και η αυτοπεποίθηση
- αποκτήσει μεγαλύτερη επίγνωση του εαυτού τους και του κοινωνικού τους πλαισίου και αυτοπεποίθηση
- κατανοήσει τις δυνατότητες της οπτικοακουστικής γλώσσας ως εργαλείο ερμηνείας του κόσμου γύρω τους και καλλιτεχνικής έκφρασης.